

ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 5 του Νοέμβριου 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 220

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ. *Με το Ζακύνθινον.*
 KARL BRUGMAN. *Γραφή και λαϊκή γλώσσα κτλ. (συνέχεια).*
 Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. *Η Έλημοσύνη — (μετάφρ. από τὰ Σανσκριτικά).*
 ΦΙΛΕΑΣ ΔΕΜΠΕΚ. *Ένας Έλληνας ποιητής. — Ο Κωστής Ηαλαμάς.*
 ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ. *Αντίδο (μετάφραση Σπήλιου Πασαγιάννη).*
 ΤΙΜ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ. *Ο Φαρδούλης.*
 ΓΙΑΝ. ΑΝΤΩΝ ΚΑΚΗΣ. *Δημοσκοποπνίχτες.*
 ΠΙΕΡ ΛΟΤΙ. *Σκύλοι και Γ'ίτες.*
 Δ. Σ. ΒΟΥΤΕΤΑΚΗΣ. *Φρόνιμα λόγια.*
 Ο. Α. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ. *Η λαϊκή χημία.*
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Γ. Σ. Ζουφρές, Στεφ. Διαμαντένιος.
 Δ. Π. Τ. *Φαινόμενα και Πράγματα. (Το μυστικό της Δημοκρατίας — Χαρακτήρες πρώτα! — Η προβοσκίς του ύπομοιράρχου — Τὰ δώρα του Δημάρχου μας — Χημεία του λαού).*
 Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

ΜΕ ΤΟ ΖΑΚΥΘΙΝΟΝ

Τὴν περασμένη ἄνοιξη γράφοντας γιὰ τὸ «Νουμά» ἔλεγα πὼς τὸ τραγούδι τοῦ Σολωμοῦ ποὺ ἀπ' τὰ 1859 κ' ἔμπρός πῆγε μὲ τὸν τίτλο «ὁ θάνατος τῆς Ὀρφανῆς» περιέχει δύο ὁμορφες εἰκονοῦλες, ἓχι μὴ, καὶ ὅτι, ἂν ἡ γνώμη μου εἶναι σωστὴ, πρέπει νὰ τοῦ ἀλλάξουμε τὸνομα. Δὲν τὴν εἶπα τότε ἀμέσως, ἐπειδὴ εἶτουν χρεια νὰ γέμω πρὶν ὀλίγο ψάξιμο, καὶ τώρα ποὺ αὐτὸ ἔγινε, λέω νὰ σᾶς τὴν παρουσιάσω.

Αὐτὸ τὸ ποίημα πρωτογέγχε, φαίνεται, στὴν ἐκδοσὴ τοῦ Μαντζαβίνου καὶ τοῦ Δκλαπόρτα στὰ 1857, εὐτὺς μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ποιητῆ, καὶ δὲν εἶχε τίτλο, καὶ τοῦλειπαν καὶ οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι ὅπου βρίσκουμε στοῦ Παλαμά τὴν ἐγδοσὴ καὶ σ' ὅλες τὶς ἄλλες, καὶ ὅπου τίποτες ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἐπανάληψη τῶ δυνε τῆς ἀρχῆς Ὀλίθρια ἐπανάληψη ὅμως, ποὺ γαλναεὶ τὸ τραγούδι ἀπὸ τὰ θέμελα. Ἐχει καὶ παραλλαγὴς αὐτὴ ἡ πρώτη ἐγδοσὴ, ποὺ ὅλες δὲν μπορούμε νὰ τις παραδεχτοῦμε βέβαια, μὰς δίνει ὅμως τὸν τρόπο περσότερο ἀπὸ καθε ἄλλη νὰ ξανασιᾶζουμε τὸ ποίημα στὴ μορφὴ ποὺ τοῦδωκε ἐκεῖνος ὅπου τῶκαμε, κ' εἶτσι μὰς βοηθαεὶ νὰ τὸ ἐνοήσουμε καθὼς πρέπει καὶ ἓχι μισοδουλειές.

Ἄφου ἐσύγχινα ὅλα τὰ κείμενα ποὺ μπόρεσα

νέχω στὸ χέρι, ἐσυμπέρανα ποὺ ἐτοῦτο τὸ τραγούδι εἶτσι ταιριαζει νὰ τὸ διαβάσουμε :

*Πὲς μου θυμᾶσι, ἀγάπη μου, ἐκείνη τὴν παιδοῦλα
 ὄλοῦχε σὶὰ ξανθὰ μαλλιά νιοδέριστῃ μυστοῦλα ;
 ὄποῦχε σὰν παρθενικὸ τρανιάφυλλο τὸ στόμα ;
 κ' εἶχε τὰ μάτια γυλανά σὰν τουρτουροῦ τὸ χρῶμα ;
 ποὺ πρὸς τὸ βράδν πάντοτε μονάχη περποιοῦσε,
 κ' εἶχε κονιά τῆς ἐν' ἀρνὶ ποὺ τὴν ἀκολουθοῦσε ;
 ποὺ καθισμένη ἐδρόσκιμε σὶὸ ἔρημο ἀκρογιάλι,
 καὶ λυπηρὰ ἐτραγουδοῦσε τῆς ἀνοιξῆς τὰ κάλλη ;
 Ἄχ ! τὸ τραγούδι ἀκλούθαγε, κοιτάζοντας τὸ κῆμα
 μὲ τὴν λύπη ποῦλεγεσ ὁπὼς ἐκεῖ ἔχε μῆμα.*

*Τὴ μαύρη τὴν ἀπάντησα τὸ χάραγμα σὶὸ δρόμο
 ἀλλὰ τὴν κόρη τέσσεροι τὴν ἔφεραν σὶὸν ὄμο.
 Χυμένα εἶταν σ' ὄλο τῆς τὸ λειψανο ποὺ εἰῶδα
 μουσκούλες, γιοῦλια καὶ γαιζιές, τρανιάφυλλα καὶ ρόδα.
 Σβυμένα εἶταν τὰ μάτια τῆς ποὺ ἐλάμπαν σὰν ἀστέρια
 καὶ μὲ κορδέλλες κόκκινες δεμένα εἶχε τὰ χέρια.
 Ἄχ ! κατεβάζοντάς τῆνε οἱ τέσσεροι ἀτ' τὸ βράχο,
 κανεῖς ἴδεν τὴν ἀκλούθαγε παρὰ τ' ἀρνὶ μονάχο.
 Ἄσπρα λουλούδια κίτρινα τοῦ κίναρε σιολίδια
 λουλούδι ἄσπρα καὶ κίτρινα ποὺ τᾶχε μᾶσει ἡ ἴδια.
 Ἐτραχε ἐβέλαζε βραχνὰ, μπε-μπε μπε-μπε φωνάζει
 μπε μπε μπε-μπε πάλε μπε-μπε, καὶ τὴν παιδοῦλα
 [κράζει.*

*Μὲ τὸ κουνδοῦνι σὶὸ λαμὸ τὰ γιρέμπανα ἐλερπάτει
 ντίν-ντίν ντίν-ντίν μοιρολογεῖ σὶὸ νεκρικὸ κρεβάτι.*

Διαλέοντας τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη παραλλαγὴ εἶχα γιὰ ὀδηγοὺς τὴ γραμματικὴ, τὸ μέτρο τὸ Ἑλληνικό, τὸ νόημα καὶ τὴν καλαισθησία ποὺ εἶτουν θρονιασμένη βασίλισσα μὲς στὴν ψυχὴ τοῦ Σολωμοῦ. Ἐβᾶσταξα πλήθια φωνήεντα μὲ πολλὰς συνιζήσεις, ἐπειδὴ ἄρεσαν αὐτουοῦ καὶ αἴτσι τὸν ἐσυμβούλευε ἡ τέχνη τῆς ἀληθινῆς ἀρμονίας. Ἐτσι καὶ καθένας ἀπὸ μὰς ποτὲ δὲ θὰ αἰστανθεῖ τὴ μουσικὴ αὐτοῦ τοῦ ποιητῆ ἐξὸν ἐὰν προφέρει ὅλα τοῦ τὰ φωνήεντα, μὲ λίγη προσοχὴ στὴν ἐλαστικότητα ποὺ τοῦς πρέπει. Δοκιμάστε, ἂ θέλετε, μὲ τὸ στίχο

*Χαῖρε, ὦ χαῖρε Ἐλευτεριά
 τραγουδῶντας το τὴ μιὰ μὲ τὸ ὦ, τὴν ἄλλη δίχως, καὶ σγιάστε(*) κατόπι τὴ διαφορὰ.*

Ἐχώρισα τὰ δύο μέρη τοῦ τραγουδιοῦ γιὰ νὰ χτυπήσει ἀμέσως σὶὸ μάτι ἡ διπλὴ ζωγραφιά ποὺ κλεῖ μέσα του. Στὸ πρῶτο μέρος, τὴν ἐρώτησῃ, δὲν ἐδόθηκε ἴσια μὲ τώρα ἡ προσοχὴ ποὺ ἀξίζει.

Καὶ ὅμως βλέπουμε ἐκεῖ μιὰ παιδοῦλα, μιὰ ὄρμη παιδοῦλα, κοπέλλα τῆς παντρεῖας, βρασιανισμένη ἀπὸ ἓναν κρυφὸ πόνο γιὰτὶ δὲ μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὰ νιάτα τῆς. Ἐδοκίμασε τὸν ἔρωτα καὶ τὸν αἰστανθηκε βαθιά, μὰ γλήγορα ἔρθε ἓνα δυστύχημα καὶ τῆς ἄρπασε τὸν ἀγαπητικό. Μὰς τὸ δείχνει ἡ νιοθέριστῃ μυστιὰ, τὸ συμβολικὸ χόρτο τῆς ἀγάπης ποὺ καθε μέρη ἐκοθε γιὰ νὰ στολίσει τὰ χρυσὰ μαλλιά τῆς ἐκεῖ ποὺ πῆγαινε μὲ τὸ ἀρνὶ στὴν ἀκρογιάλια γιὰ νὰ τραγουδήσει τὰ κάλλη τῆς ἀνοιξῆς. Κ' ἓνα τραγούδι τέτοιο ποὺ πάντα ἀναξάινει στὴ φαντασία λιακάδα καὶ χρώματα καὶ μυροστάλαγμα δὲν ἔφερνε καμμιάχαρὰ στὴν καρδιά τῆς παιδοῦλας μὰς, παρὰ τὴν ἔβαρτε σὶ ἀπέραντῃ λύπη καὶ τὰ μάτια τῆς μόνο πρὸς ἓνα μέρος κοιτάζαν πρὸς τὴ θάλασσα, γιὰτὶ δίχως ἄλλο ἐκεῖ εἶχε πνιγεῖ ὁ νιὸς ὅπου πρόσμενε νὰ ἴδει τί θὰ πεῖ ζωὴ ἀπὸ δαῦτονε. Αὐτὴ εἶτουν ἡ ἐντύπωση ὄλωνῶνε ποὺ τὴν ἐβλεπαν κίνοντας τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια ὄλες τὶς ἡμέρες κατὰ τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλιοῦ μὲ τὴν ἀμίλητῃ συντροφιὰ τοῦ ἀρνιοῦ ποῦγε πάρε μὰζὶ τῆς ἀπᾶνου στὴν κορφή ἐνὸς βράχου γιὰ νὰ τὴν παρηγορήσει ἂν εἶτουν βολετό.

Δυὸ φίλοι, ἀγαπητικὸς καὶ ἀγαπητικὴ, καθὼς φαίνεται, ἐβλεπαν αὐτὴ τὴ σκηνὴ καθε ποὺ ἔδγαϊναν περίπατο στὴν ἐξοχὴ. Ἐπειτα ὁ ἓνας ἔφυγε κ' ἔμεινε κάμποσο καιρὸ στὴν ξενιτειὰ. Στὸ γυρισμὸ του τὸ πρῶτο ποῦκαμε εἶτουν νὰ πάει νὰ βρεῖ τὸ

(*) Γράφω ἀκόμα μὲ σγ αὐτὸ τὸ ρῆμα, τὸ μονάκριβο ταῖρι τοῦ ἐπιθέτου σγουρδός, γιὰτὶ τὰ ζγ ὅπου ἀντάμωσα σ' ἄλλωνῶνε τὰ σαλονια δὲ μού ράνιχε νὰ καλοστέκουνταν μὰζὶ.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

(P. 68. 10, 117).

φίλο του, τή φίληνάδα του, και βγήκαν μαζί και ρώτησε για πολλά πράματα από τις περασμένες μέρες, κι ανάμεσα στ' άλλα θυμήθηκε τήν παιδούλα που αντράμωναν άλλες φορές και ήθελε να ξέρει τί έγινόντου. Κ' η φίληνάδα είχε κακό μαντάτο να τού δώσει, γιατί τήν ίδια μέρα είχε δει τήν κηδεία της. Έρμη κηδεία και παράξενη, καθώς δλα τὰ καμώματά της, όπουχαν παρατηρημένα. Μάτε άλλος κανείς μήτε παπῆς κάνο, μονάχα οί νεκροθάφτες, πού δέ μπορούσε να τούς αποφύγει, και τάρνι μά στολισμένο τούτη τή βολῆ με λουλούδια άσπρα και κίτρινα πού τῆχε μάσει ἡ ἴδια όταν έτοιμάσε τήν κηδεία της, είτε πού αὐτοχτόνησε από τήν πίκρα της τήν άπαρηγόρητη είτε πού τὸ χτικιό τήν έσθυσε σιγά σιγά κ' έτσι μπόρεσε να λογαριάσει τὸ τέλος. Εἶχε φέριε στό σπιτάκι της και ένα σωρό άνθη για τὸν έαυτό της, και κατά τις δδηγίες όπου εύρηχαν οί νεκροθάφτες τῆσαιζαν βουδά δλόγουρα στό κορμί της, καθώς άλλοι με χαρές και γέλοια θα στόλιζαν τὰ στήθια της αν τῶθελε ἡ Μοῖρα της ν' άπολάβει κι αὐτή του γάμου της τὸ πανηγύρι. Και τ' άρνι πού καταλάβε τί τρέχει με τ' άδιάκοπα μπε-μπέ τῆς καρδιάς και τὰ ντίν-ντίν του κουδουნიου έγέμιζε τὸν άέρα με θλίψη άπειρη.

Εἶναι ωραιότατοι οί τέσσεροι τελευταῖοι στίχοι, γιατί με δλίγο ύλικό και άπλούστατο δ ποιητῆς μάς έφτιασε μιὰ έντύπωση βαθύτατη ἡ όποια θα κυριεύει πολλήν ώρα τήν ψυχή του άναγνώστη πού αίστάνεται. Και με αὐτή τήν έντύπωση πρέπει να τὸν άφίσουμε, μη καταλέοντας τούς δύο πρώτους στίχους πού δέν είναι έδώ ἡ θέση τους.

Όμορφη είναι και ἡ γλώσσα του Σολωμου σ' αὐτό τὸ ποίημα, φυσικά, μονοκόμματη και άνέγγιχτη από ζένη έπίδραση. Λές και τῶγραφε εκεί πού διαβαζε τὸ Φωριελ τῆ συλλογή, ἡ, ακόμα καλλίτερα, τὸν Έρωτόκριτο του όπουου βάσταζε όχι μονάχα τὸ μέτρο, άλλα και τῆ ρίμα τῆ ζωγητή.

Έτούτο τὸ τραγουδι είναι από τὰ καλλίτερα του ποιητή μας, δείχνοντας τήν φιλή και άβιαστη τέχνη του. Κρίμα πού ἴσια με τώρα πέρασε άπαρατήρητο. Έάν ἡ άνάλυσή μου βρεθῆ σωστή, τότε προτείνω δ τίτλος να είναι Ἡ Έρωτοκαμμένη ἡ τὸ Δείλιανο τῆς Έρωτοκαμμένης.

Λόντρα, Όχτώβρης του 1906.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ

Θανατωτή δέν έδωκαν οί άθάνατοι τήν πείνα Μόντν' μά θάνατοι πολλοί και τὸ χορῶτα παίρνουν. Τάνοιχογέρη, τῶγαθα ποτὲ δὲ λιγοστεύουν, Κι' όποιος δὲ δίνει, σπλαχνιστή δὲ βρῖσκει στήν άνάγκη.

Κι' όπου έχει θρόφιμα πολλά κ' εἶν' άπονος μ' εκείνον Που πρώτα τὸν έδέχονται, σάν έρθεῖ ζεπεσμένος Κ' έλεεινος και πένητας, ζητῶντας φαγοπότι, Κι' άρρωστημένος σπλαχνιστή δὲ βρῖσκει στήν άνάγκη.

Άληθινός έλεητής λογίζεται άπότὸς πού δίνει Του πένητα, του πλανήτα, τῶγνου και πεινασμένου, Και πού αν άκούσει: τί φωνή τῶναγκημένου τρέχει, Για τὸ μελλόμενον καιρὸ κάνοντας ένα φίλο.

Κι' όποιος τῶγαπημένου του του συντροφου και φίλου Τὸ φαγοπότι του άρνθῆ, κείνος δέν είναι φίλος, Καταφυγή δέν είναι άπότὸς και πρέπει: ο φίλος τότες Μακρὰ να φεύγει έλεητή ζητῶντας έναν ξένο.

Τὸν πένητα ἄς σπλαχνιζόμαστε όποιος τήν μπόρεση έχει, Κοιτάζοντας τὸ μακρυνόν τὸ δρόμο τῆς ζωῆς του, Καθὸς γυρίζουν οί τροχοί τῆς άμαξας πού τρέχει, Έτσι κυλῶν και τῶγαθα σ' ένα και σ' άλλο χέρι.

Άλλά του κακού δ' άνέμυαλος περίσσι βρῖσκει πλούτη, Άσφαλα άπότὸ είναι ὁ χάρος του, — και τῆμάληθεια λέω Δέν εὐτυχῆει τὸ φίλο του, κ' εὐδὲ τὸ σύντροφό του, Και μοναχὸς του τρώγοντας μοναχὸς εἶναι σφαιστής Κ. ΘΕΩΤΟΚΗΣ

ΦΡΟΝΙΜΑ ΛΟΓΙΑ

(Ο Κρητικός συγγραφέας κ. Δ. Σ. Βουτετάκης τύπωσε τώρα τελευταῖα ένα καινούριο βιβλίο του με τὸν τίτλο «Κρητικοί, ἴδου ὁ δρόμος τῆς τιμῆς, ἴδου και ὁ δρόμος τῆς άτιμίας, διαλέξτε!»), γραμμένο στήν έθνική γλώσσα. Ἀπό τὸ πατριωτικό βιβλίο του κ. Βουτετάκη παίρνωμε ένα κομμάτι από τὸ πρώτο κεφάλαιο και τὸ ξανατυπώνουμε, συσταίνοντας τὸ στοὺς φίλους μας Κρητικούς, πριγκηπικούς κ' άντιπριγκηπικούς. Ἀν άκουστοῦν οί φρόνιμοι έθνικὲς συμβόλες κί πού δίνει ὁ συγγραφέας στοὺς πατριώτες του, μπορεῖ να πῆ κανείς πῶ: σίγουρα πιά ἡ Κρήτη ξελευτερώθηκε!

Όλοι βέβαια ξέρομε δτι πέρσει έγίνηκε στήν πατρίδα μας Κρήτη μιὰ επανάσταση Ἡ επανάσταση του Θεοῖσου, όπου άνομάστηκε Ὅσοι από τούς χωρικούς τῆς Κρήτης έθαρέσανε πῶς ἡ επανάσταση αὐτή θα φέρη καλό στον τόπο, τήν υποστηρίξαν. Παραπονο λοιπόν δέν έχει, διότι έτσι έπρεπε να κάμουνε, άφου έθαρούσανε πῶς ἡ επανάσταση αὐτή θα φέρη καλό.

Όσοι πάλι από τούς χωρικούς έσοδηθήκανε δτι

ἡ επανάσταση αὐτή μπορεῖ να φέρη κακό στον τόπο τήν εκατατρέξανε. Πάλι παραπονο δέν έχει, διότι έτσι έπρεπε και αὐτοί να κάμουνε, άφου ένομιζανε πῶς μπορεῖ να φέρη κακό και να βλάψη τὸν τόπο.

Και ἡ μιὰ μεριά λοιπόν και ἡ ἄλλη, και εκείνοι δηλαδὲ πού εἰςυτρέξανε τήν επανάσταση και εκείνοι πού τήν εκατατρέξανε, εκάμανε τὸ χρέος τῶνε. Και μόνο εκείνοι πού ἡ τήν εἰςυτρέξανε ἡ τήν εκατατρέξανε χωρῖς να τούς τὸ λέγη ἡ ἴδια τῶνε και ἡ πεποιθῆσή τῶνε, εἶναι αξιοκατάκριτοι. Διότι καθὲ τίμιος άνθρωπος χρωστεῖ να κάνη πάντα εκείνο πού του λέει ἡ πεποιθῆση του και ἡ συνείδηση του.

Έγώ όμως πού γνωρίζω κατὰ βεθος τήν άγνή και καθάρια ψυχή τῶ χωρικό τῆς Κρήτης, εἶμαι βέβαιος δτι ὄλοι άπαυτούς, με μιὰ μικρὴ ἴσως εξαίρεση, εκάμανε ὅ,τι τούς έλεγε ἡ συνείδηση τούς τόσο εκείνοι πού εἰςυτρέξανε ὅσο και εκείνοι πού εκατατρέξανε τήν επανάσταση.

Ο λογαριασμός λοιπόν και για τὰ καλὰ γενομένα και για τὰ κακά γενομένα πρέπει να κλειση έδώ. Ἡρθανε τὰ πράγματα ὅπως ἤρθανε. Τὰ ερχόμενα και άγίνοτα μπορεῖ ὅσο: με φρόνηση μετρούνε να τὰ βοηθήσανε και να τὰ σπρώξουνε νάρθουνε ὅπως αὐτοί θέλουνε. Ένώ για τὰ περασμένα και γενομένα δέν υπάρχει καμιά δύναμη στον κόσμο ἡ ἠποια να δύνεται να τὰ μεταβάλῃ ουτε σάν μιὰ τρίχῃ. Διὰ τούτο οί φρόνιμοι άνθρωποι πριν να γίνουν έτσι ἡ έτσι τὰ πράματα φροντίζουε να τὰ φέρουνε στο καλλίτερο. Ἐμα όμως γίνουε και τελειώνουε ἡ καλὰ ἡ κακά, δέν καθουε να κατατρώνουε: και να καταγίνουε: άδικόφρονα και άνοφίλειτα πῶ ὄλο και με τὰ περασμένα και τελειωμένα, παρὰ σκέπτονται: και καταγίνουε: για κείνα πού ερχονται και για κείνα πού θα γίνουε, πῶς και τί πρέπει να πράζουε για νάρθουε καλλίτερα.

Πριν να παραπατήση κανείς και σπάση ἡ σπαμνα πού βροτῆ, πρέπει να προσέχη. Ἐμα όμως τῶχη να του σπάση, πρέπει άμέσως να ξεγῆ τὸ σπασίμο και να προσηλῶνῃ ὄλη τήν προσοχή του από ποῖό μέρος να παη κατόπι για να μη παρχπατήση πάλι και ξανασπασῃ και τήν ἄλλη πού πῆρε. Γιατί άνὲ καθεται να προσηλῶνῃ τήν προσοχή του εἰς τὸ περασμένο σπασίμο, αντί να τῆνε προσηλῶνῃ και για ν' άπεφύγι τὸ δεύτερο, σίγουρα θα τήν ξανασπάση και τότες είναι ένας σωστός άνόητος και άχάρηυτος, πού ουτε προκοπή ουτε καλό του μέλλεται.

KARL BRUGMAN

ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Κοίταζε «Νουμά» 217 και 218)

Τώρα, έφκολα είναι να λὲς πῶς, άμα τελίωσε ἡ Έπανάσταση, όταν πῆς τὰ πάντα μέσα στο νιὸ τὸ Κράτος και στήν Κοινωνία εἶτανε να ξαναχτιστοῦν, άμέσως τότες παρουσιάστηκε κατῶλληλη στιγμή πρὸς σκόπιμο ξανατεριασμό λαϊκῆς και γραφτῆς γλώσσας. Ὡς τότες ὄλοκληρους αἰῶνες, ἐξόν τὸν κλῆρο, μόλις εἰςρισκες μιὰ περιορισμένη χουφτίτσα διαβασμένων πού ἄληθινὰ ἤξεραν (1) τῆ γρα-

φτῆ και τήν ὄριζαν. Ἀντιπρόσωπος τίποτα λογοτεχνία: τῆς προκοπῆς ἡ λαοποιείας θρημένης από τέτια λογοτεχνια τὸ γλωσσικό άπότὸ εἶδος δέν εἶταν και άφου μήτε σήμαινε ὡς καθημερὴν λαλιά τῶν γραμματισμένων, έπρεπε τότες ἡ Κυρά Καθαρεύουσα — έτσι τῆ λέν τῆ γραφτῆ τους οί Ἕλληνες με θάρρος να ξεριζωθεῖ. Τὸ έθνος κατεχε πολύτιμη δημοτικὴ ποίηση, τραγουδιὰ πού και στή Δύση τὰ πρῶσεξαν ὁ ἴδιος ὁ Γαῖτες τούς εἰδειξε ζωηρὴ συμπῆεια μεταφράζοντας κάμποσὰ τους γερμανικά. Ἡ γλώσσα τους εἶταν κί εἶναι κάπως μεσαιανῆ (2), εἶδος πού έφκολα μορφώνεται με τὸ ταξίδι τῶν τραγουδιῶν από τόπο σε τόπο. Έδώ λοιπόν βρισκότανε πρόχειρο φυσικό θέμελο νεο-ελληνικῆς γραφτῆς, άφου δὰ μάλιστα πρὸς λεξικό πλουτισμό και μέρος πρὸς συντακτικὸ φιλοδοϋλεμα τῆς παλοϋσανε να χρῆσιμεψοῦν άρκετὰ στοιχεῖα τῆς παλαιῆς γραφτῆς (3). Τὸ να μὴν εἶγνε τότες τίτιο ξαναχτίσμα

δέν είναι παρὰ φυσικό (4). Ο κόσμος εἰςωτερικά κί εἰςωτερικά βούηζε αρχαία Ἑλλάδα. Καρτερούσε από τούς Ἕλληνες και τὸ καινούργιο τους βασιλείο ένα συνεπαρό ὅπως γρηκῆσανε οί προγόνοι τους άμέσως μόλις τελίωσαν οί Περσικοί πολέμοι. Ὅχι ἡ δημοτικὴ ὄμως, παρὰ ἡ πατροπαράδοτη γραφτῆ (5) τους φάνηκε τότες τῶν Ἑλλήνων πῶ ἄμεσα πῶς έδενε τὰ τρωινὰ με τὰ ζακουστά περασμένα, ἡ γραφτῆ εκείνη πού εἶτανε δχ κίόλας διάλεγτος τῆς Καινῆς Διαθήκης (6). Πῶς ν' άπαυτούτες τότες θυεῖα τέτιου κληρονομικοῦ θησαυροῦ; Ἐπειτα μὴν ξεγνοῦμε και τούτο. Ὡς πρὸς τῆ γλωσσικὴ ἱστορία και μάλιστα με τί τρόπο στέκουε μεταξὺ τους λαϊκὴ και γραφτῆ γλώσσα, βαςίλευεαν τότες και στοῦς

1) Έδω, φροδοῦμαι, παρουσιάζεται ἡ γραφτῆ, ὡς χωριστὸ εἶδος άποϋπαργτο. Τέτια ποτῆς δέν εἶχαμε ὕστερα από τούς κλασσικούς καιρούς. Τῶν λογιώτατων ἡ γραφτῆ εἶταν πάντα ὡς στα σήμερα ανακῶμα άφοδιάλεχτο δημοτικῆς και αρχαίας, ἀλλιώτικο κατὰ τῆ δημοτικῆ, τῆς έποχῆς και κατὰ τὸν γραφτῆ τήν κλασσικουάβεια.

2) Να λοιπόν πού εἶχαμε, ὅποις εἶχουε και τώρα κοινή δημοτικῆ.

3) Τῆς αρχαίας Ἑλληνικῆς, νομιζω, έπρεπε να πῆ ὁ καθῆγ. Brugman. Ὅπως εἶπαμε, γραφτῆ γλώσσα ὡς άποϋπαργτο εἶδος ποτῆς δέν εἶχαμε.

4) Φυσικό για τούς ἄλλους, με ὄχι για τὸν Κοραῆ, αν εἶταν τόσο σοφός. Να πού ὁ Βηλαρίας δὲ μελάστηκε. Ἀν ὁ Κοραῆς ακολουθούσε τὸ Βηλαριά — άντρα πολὺ άνώτερό του — με τήν πεποιθῆση πού εἶχε στῆ σοφία του τὸ έθνος θα εἶπαυε ἴσως τὸ δρόμο πού λέει: ὁ κ. Καθηγητῆς πῶς έπρεπε τότες να πάρε.

5) Δὲ νιώθη καλὰ καλὰ πῶς ἡ γραφτῆ εἶτανε διάλεγτος τῆς Καινῆς Διαθήκης. Στα μάτια τῶν ἁθρώπων τῶν συνήρονων τῆς Ἑπανάστασης, ὅπως και στῶν ὄχι εἰδικῶν επιστημόνων ακόμα σήμερα, ἡ Καινὴ Διαθήκη φαίνεται σα γραμμένη στήν αρχαία κλασσικὴ.

Τὰ περασμένα λοιπόν στους φρόνιμους ανθρώπους χρησιμεύουν μόνο για να θεωρούν τις κακοβαλάδες που έσκοντάψανε και μπόρσευουν να τις άποφεύγουν εις το μέλλον για να μη ξανασκοντάψουνε στις ίδιες. Για όλα τ'άλλα το ζήτημα των περασμένων, για κείνους που έργο των αποκλειστικό δεν είναι αυτή η δουλειά, είναι άνωφέλετο και πολλές φορές μάλιστα επίζημιο γιατί γίνεται άφορμή να παραμελείται το προσεκτικό και ήρεμο ζήτημα για τὰ έρχόμενα.

Βέβαια πώς οι φταιχτες σε κάθε ύπόθεση που υπάρχουν τέτοιοι, πρέπει να βρίσκονται και να τιμωρούνται. Άλλα πρέπει να βρίσκονται όταν έλθη ο καταλληλος καιρός.

Άλλα για την Κρήτη, που η έθνική της ύποθεση εύρίσκεται ακόμη άπάνω σε άνυμμένα κάρβουνα, όχι μόνο δεν είναι ο καταλληλος καιρός τώρα για τέτοια πράγματα, άλλα μπόρσευουν μάλιστα να φέρουν και την καταστροφή της και το θάνατό της.

Όσοι εύρίσκονται έξω από τη Κρήτη, μπόρσευουν να συζητούνε όσο θέλουνε και να γράφουνε ό,τι θέλουνε για την Κρητική ύπόθεση. Είς εκείνους όμως που εύρίσκονται μέσα στο νησί της Κρήτης, το μεγαλύτερο καλό που έχουνε εις την παρούσα περίσταση να κάμουμε εις την Κρητική ύπόθεση, είναι να ξεχάσουνε έντελώς τὰ περασμένα και να μη φέρνουνε ποτέ στη μέση τη συζήτηση τωνε.

Ποιός έφταιζε και ποιός δεν έφταιζε, ποιός είχε δίκιο και ποιός είχε άδικο, ποιά μερίδα έργασθηκε καλά και ποιά έργασθηκε κακά, γι' αυτά τὰ πράγματα όποιος έχει πατριωτισμό και φρόνηση άπάνω του βλέπει πώς δεν είναι καιρός τώρα. Και καιρός μόνο είναι να ξεχάσουμε τὰ περασμένα και τις διαφορές μας και τὰ μαλώματά μας και η μια μεριά και η άλλη και να ενώθουμε και να αδερφωθούμε πάλι με άντρίστικη ειλικρίνεια, κι' όλοι μαζί να βοηθήσουμε στο νέο ταξίδι που θα κάμουμε και στις νέες φουρτούνες που θα τραβήξουμε. Διότι κανείς δεν είναι πιστεύω που να μη βλέπη ότι δυστυχώς η Κρήτη έχει ακόμη και ταξίδι και φουρτούνες ίσως να τραβήξη ώστε που να φθάση στο λιμάνι που από χρόνους και καιρούς ξαμάνει. Άλλέως, άλλοιμονο και τριταλλοίμονο σε μας έαν άρχίσουμε τις γρίνιες και τὰ φαγωμάτα μεταξύ μας, ένω είμαστε ακόμα στα μέσα του πελάγου και περικυκλωμένοι από κινδύνους δεξιά και άριστερα.

Όστε που να τελειώση το ταξίδι μας δεν επι-

τρέπεται καιιά μεταξύ μας διαφώνια, καιιά μεταξύ μας έχθητα, καιιά μεταξύ μας διαίρεση. Αυτό μας λείει και η τιμή μας και το συμφέρο μας. Και έαν δεν το κάμουμε αυτό, ούτε τίμιοι θα είμαστε, ούτε και αν θα θέλουμε να κάμουμε τους τίμιοι, ούτε το συμφέρο μας θα γνωρίζουμε.

Δ. Σ. ΒΟΥΤΕΤΑΚΗΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ

«Ού ποιήσης σεαυτῷ ειδωλον . . .»

*Πλάτης κ' έγώ, πήρα άπ' τη γῆ το ταπεινό το χῶμα
Κ' έπλασα εἰς τρισόμορφη γυναίκα. Μες στο στόμα
Φιλῶντας σε σου στάλαξα μίς, σάδειανά σου στήθη
Τὸ θησαυρό που έκρυβα μίς σης καρδιάς τὰ βόθη,
Στις άδιανές και άψυχες τις κόχες τῶ ματιῶ σου
Έβόθισα το βλέμμα μου (καθέρητη της ψυχῆς μου)
Και φῶς οὐράνιο φώτησε λαμπρό το πρόσωπό σου,
Κ' έφρεξες άστρο φωτεινό στη νύχτα της ζωῆς μου.
Σε βόθηρο άπάνω σέστησα χρυσό, κ' έρωτεμένος,
περήφανος για το έργο μου, πιστός και θαμπωμένος
γονάτσια και σκύβοντας με σεβασμό μπροστά σου,
Έφτά φορές δοκίμησα στο τίμιο τῶνομά σου.
Μα άλλοιμονο κουράστηκα και σφάλησα τὰ μάτια
Στον ύπνο, και σαν ξύπνησα, το πλάσμα τῶ χειρῶ μου
Λάσπη 'χε γίνει σὴν και πρὶν, γρημιστήθηκε κομμάτια,
Και με τὸ χέρι σκέπασα, τὸ δνὸ, το πρόσωπό μου.*

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ (*)

Ο ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Έκείνος που θα θελήσει να ρίξει μια ματιά, ως είναι και παραστική, στη σύγχρονη φιλολογική κίνηση της Ελλάδας δεν μπορεί παρά να σταματήσει στον Κωστή Παλαμά· η καλύτερα, μπορεί κανείς σκεδὸ να βεβαιώσει πως το όνομα του σπουδαιου ποιητή υποβόλιζει, αυτό και μόνο μαζί με τη διανοητικά προσπάθεια στα τελευταία είκοσι χρόνια, και ό,τι φανερώθηκε αληθινὰ νέο στο μοιραίο ζετούλιγμα της νεοελληνικής ποίησης.

Ο Κωστής Παλαμάς, πρώτα άπ' όλα καλλι-

(*) Σημ. του «Νουμά». Το άρθρο αυτό γράφτηκε αποκλειστικά για το «Monde Hellenique» και δημοσιεύτηκε στο 44 και 45 φύλλο του, στην έπιφυλλίδα.

τέχνης και ήρωικισμένος με κριτικό πνεύμα, βαθιά μελετημένος, δε μίλησε παρά στη διάνοια και γι' αυτό δεν ενδιαφέρει παρά μέτρια την εύαισθησία την αισθηματική. Αυτός είναι κ' ένας λόγος που πολλοί άπ' τους συμπατριώτες του δεν μπόρουν να τον παραδεχτούνε για καθαυτό ποιητή, έτοιμο πιστά να ύπακούσει στις καρδιάς του τις όρμες και στενοχωρημένο στον περιωρισμένο τρόπο της έκφρασης που θα του υπαγόρευε το άζύγιαστο της εμπνεύσης. Ο Κωστής Παλαμάς προτιμάει καθόλα να τήνε ξυπνάει τη συγκίνηση της διάνοιας με τις φωτεινές σύνθεσης και με τις τολμηρές παρατήρησεις στα βαθειά μυστήρια, τα και πάντα καινούρια, της ωραιότητας.

Ο Κωστής Παλαμάς μελέτησε το Γκαίτε και ίσως είναι σ' αυτόνε δυστύχημα που ο θάνατος τον έχωρισε από το φίλο του, το δαιμόνιο Κρυστάλλη. Τίποτα δεν μπόρει ν' αντικαταστήσει αυτές τις ψυχικές επικοινωνίες, που χρειαζονται για την προτομασία στις μυστικές ένωσης του λόγου. Ο Κρυστάλλης είχε μέσα του το αίσθημα που επιτρέπει στον ποιητή να παίρνει κατευθείαν τους ρυθμούς τους από της Φύσης τις φωνές, για να ξεπηδάει με μίξ από τον πραγματισμό όλο το ιδανικό το άφανταστο για τους βέβηλους.

Άφου ξεχώρισε άμέσως ό,τι βρισκότανε μεγάλο και ύπεροχο μέσα στο ειδυλλιακό και άγνό τραγούδι του νέου Κρυστάλλη, βέβαια έπρεπε σ' όλη του τη ζωή να διατηρήση τη συγκίνηση, και γι' αυτό θέλησε ν' άφιερώσει στη μνήμη του φτωχού συντρόφου του τόσες ωραίες σελίδες. Όσο γι' αυτόνε, «το χελιδόνι του Μάρτη» (έτσι τότε λείει) έπρεπε να ζήσει μέσ' στο θαυμασμό τῶ συγχρόνων και να ένα παράδειγμα αδερφικής αγάπης που μένει για το συγγραφέα του Τάφου ο μεγαλύτερος τίτλος δόξας.

*

Τρεις σταθμοί ξεχωρίζουν τον άγώνα για τη δημοτική στην Ελλάδα: Το Ταξίδι του Ψυχάρη, η Τέχνη του Βασιλικού, η Μετάφραση του Βαγγέλιου του Πάλλη, κ' οι ταραχές που ακολούθησαν την εποχή που συσταίνονατε η Έτικρία της Έθνικής Γλώσσας *).

* Σημ. του «Νουμά» Ότι συστήθηκε η Έθνική γλώσσα δεν έγινε καιιά ταρχή· συστήθηκε κ' έσθηκε ολωσδιόλου άταρχα. Ταραχές γινήκανε όταν παίχτηκε η Όρεδτεία στο Βασ. ήετρο, μεταφρασμένη στη δημοτική.

πολιτισμένους ακόμα λαούς ιδέες σύθολες και μπερδεμένες(7). Ζητάς πάρα πολλά, αν άπαιτείς πως έπρεπε από τότες οι Έλληνες να ώφεληθούν τα μαθήματα τα πορίσιμα από των άλλων λαών τη γλωσσικά και λογοτεχνικά ιστορία.

Μήτε πρέπει να παρακαταδικάζονται οι Έλληνες για το τόσο μελετημένο κ' ύπερβολικό σπρώξιμο της καθαρέουσας προς την αρχαία που χαρακτηρίζει άφτης της γλωσσικής μορφῆς τον ζετούλιγμό κατά τον πριν αιώνα(8). Τέτιες άρχαιοπετριές δεν έλειψαν μήτε από τους πολιτισμένους λαούς της Έβρώπης μήτε καν από μας τους Γερμανούς—αν και, έννοείται, πουθενά δεν παρατεντώθηκαν, ως σε τέτιο μάκρος μήτε τόσο συστηματικά.

Α θες όμως σωστά να καταλάβεις τη σημερινή θέση, πρέπει τώρα να λογαριάσεις ακόμα και τοῦτο. Οι ρωμείκες ντοπιολαλιές φύλαξαν καθόλου την κατασκεδή τους όπως την είχαν αιώνας πριν ως τόσο

7) Ο Βηλαράς είχε καθαρότατη ιδέα. Το γράμμα του που ξανατύπωσε ο Κρούμπαχος το άποδείχτει.

8) Μα πως; δεν πρέπει να καταδικάζονται μήτε ειδικοί γλωσσολόγοι καθώς τον Χαντζιδάκη που ακόμα τώρα σπρώγουν πάντα την καθαρέουσα προς την αρχαία;

με τον ξαπλωμό της παιδείας από τον καιρό των Τούρκων, λέξεις κάθε λογῆς χώθησαν μέσα τους από την έπιστημη γραφή. Μα και πάλι με όσα της ιστορίας της Καθαρέουσας είπαμε, το χάσμα το μεταξύ της και των ντοπιολαλιών στο γενικό κατάντησε φυσικά ακόμα πλατύτερο(9). Η γραφή, όπως βασιλεύει στα γραχέα, στον τύπο, στην έπιστημη κτλ., δεν είναι—όπως δεν είναι κανενός λαού—κάτι όλότελα ομοιόμορφο, παρά ως σε μια γραμμή άλλαζει κατά το γραφίς και το αντικείμενο. Τώρα, ως προς την καθημερινή λαλιά των γραμματισμένων μέσα στις χώρες, στην αρχή παραξενέβει που άλλοι βεβαιώνουν πως μιάζει πολύ της γραφῆς—άφου και πήγασε από τη γραφή, όπως προσθέτουν—και που άλλοι αντίθετα τονίζουν πως κανείς ποτέ του δε μιλάει όπως γράφει, πως σωρός συστηματικά της γραφῆς (μερικοί τύποι κ' άπειρες λέξεις) δεν υπάρχουν παρά στο χαρτί και στα ρητορικά δίχως να περνούν άλλη φορά και των πιο σοφών τα χείλια, πως η συνηθισμένη των γραμματισμένων γλώσσα ως

9) Στην Ελλάδα γενικά βασιλεύει η ιδέα πως άφτο το χάσμα στενεψε με το ν' άλλαξε η δημοτική προς την καθαρέουσα.

προς τα σπουδαία βρίσκεται ακόμα έντος του κύκλου της άπλοικιάς λαλιάς κτλ. Το σωστότερο κ' αληθινὸ είναι φυσικά τοῦτο, πως η κοινή άφτη γλώσσα παντού ανεβοκατεβαίνει ποικιλώτατα, το συμμορφωτικό της όμως πάντα μένοντας τέτιο ώστε οι χώρες παντού στην Ελλάδα και στην Τουρκία να συναγρικούνται δίχως καιιά δυσκολία(10). Κι' ο τύπος άφτος, μίς λέν—τουλαχίστο πλάγια—πήγασε από τη γραφή παράδοση. Γιατί στους καιρούς ότα βλάστησε και ξάπλωσε, κάθε Ρωμίδς μάθαινε πρώτα να μιλά όχι στο σχολιό, παρά στο γονικό του σπίτι. Τώρα, ά φανταστείς μια μεσιανή φτιασμένη με το μέσο της κοινῆς χωραίτικης λαλιάς, είναι φανερό πως άφτη στο δέκατο έννατο αιώνα ως σήμερα πάντα άλλαργεβε από τη δημοτική προς τη γραμμή της έπιστημης γραφῆς (Δες

10) Γραμματισμένοι κ' άγραμματοι, άφεντάδες και δούλοι, χώρες και χωριά, κήμποι και βουνα, παντού στην Ελλάδα και Τουρκία, εξαίρωντες λιγώτατα μέρη—ίσως σήμερα καθαυτό κανένα—συναγρικούνται φυσικώτατα. Με την έφκολώτερη συγκοινωνία και τη μεγάλη του Ρωμιού αγάπη προς τα ταξίδια μορφώθηκε μια κοινή δημοτική και ξάπλωσε πῆς παντού.

Ύστερα από το θάνατο του μεγάλου Βαλαωρίτη, η δημοτική βρέθηκε σ' άγωνία. Η μεγαλοφυΐα του δεν είχε άρσει παράδειγμα δημοτικής γλώσσας κυβερνήτρας σ' όλα τα είδη του λόγου, οι έφτανήσιοι πρωτεργάτες είντουσαν καταφρονεμένοι, και οι πρωτόγαλτοι του Παρνασσού επειδή δεν ετύχησαν νάχουν καλύτερους σκοπούς, δύσκολα φκνέρωναν την ανεξαρτησία τους.

Τώρα είχε πιά βγει ή Έστία, που με τή διεύθυνση του Δροσίνη, θέρχιζε τόσο γενναία τον άγώνα για την αναγέννηση.

Τό γλωσσικό ζήτημα βγήκε πάλι στη μέση καταράξικαι ξάστερα με τή Βαλαωρίτη, και φιλονεικίες άρχισαν, που δ Έμ. Ροΐδης βρήκε άλλη μια φορά την ευκαιρία να βάλει τα πράματα στη θέση τους, δείχνοντας τή σπουδασμένη του αναλυτικότητα.

Μέσα στις αντίλογιες, στις άμφιβολίες και στού σκαντάλου τών στριφογυρίσματα, νέοι ούρανοι άνοίξανε που επιτέλους είχαν άστρα.

Οι νέοι ποιητές, τής νέας σχολής, διαβάξαν τον Παράσκο, μαθαίναν άπόξω τα δημοτικά τραγούδια, μπαίναν στα μυστήρια του νατουραλισμού τής Δύσης, μελετούσαν τό Γκαΐτε σέ γαλλική μετάφραση, και γυμναζόντουσαν να βάζουν μέσα στους στίχους τους κάτι τι νέο, ζωντανό, φωτεινό, άπ' όπου μπορούσε να ζαναθήσει ή παλιά Έλληνική ψυχή. Επιτέλους ζαναβάλθηκαν να ζαναφέρουν μάταια τις δοτικές και τ' άπαρέμματα που άπό καιρό είχαν ξεχαστεί. Ο Κωστής Παλαμάς, που τ' όνομά του θαν τό βάλουν ίσως, στούς μελλούμενους καιρούς, σέ μια περίφημη τριάδα, δίπλα στού Σολωμού και τό Βαλαωρίτη, εΐταν άπ' τούς πρώτους του άγώνα. (Ο Δροσίνης είχε κι αυτός μέρος) κι δ καημένος δ Κρυστάλλης ύστερα άπό λίγο ενώθηκε.

*

Μετά φάνηκαν *Τύ τραγούδια τής Πατρίδας μου* (1886) κι δ ύμνος τής *Άθηνάς* (1889) που διαδέχτηκαν και δείξανε πιότερη τόλμη άπό τούς *Ίστούς άράγγης* (1880) και άπό τούς *Σταλαχίτες*, τούς άρκετά άναμικούς ακόμα, του Δροσίνη, άπό τά *Ειδύλλια* του ίδιου, που βγήκαν μαζί με τό ζανατύπωμα τών στίχων του Βικέλα και που άνοιγαν πρωτοφανέρωτα μονοπατία ανάμεσα στούς βάλτους εκείνου του καιρού. Μά τό μεγάλο χτύπημα δόθη-

*) Σημ. Ν. Τώρα δ Δροσίνης παίζει περίφημα τό μέρος του στού Σύλλογο τού Βικέλα.

Χατζηδάκη δελ. 15 «Όσα διό λέξεις, διό σύνταξης κτλ. στα καλύτερα σπίτια και στην άρχοντοκώτερη κοινωνία τούς μεταχειρίζομαστε τό ίδιο, πότες προτιμάμε είτε λαλώντας είτε γράφοντας πικέϊνον που μας συνεδένει με την εκκλησία μας και πτά περασμένα μας»¹¹⁾. Σελ. 35 «Μπορώ ένα

11) Είμαι πέρα πέρα στραβά άπό τά λόγια του Χαντζηδάκως. Ο Ρωμιός τών καλών (οι σπιτιών είναι συνήθως άληθινός Λεβαντίνος, και τά εκκλησιαστικά του τώ περιφρονεί θαρρώντας τα προστυχα. Για τούτο όπου τού εΐταν πρόχειρο δίγως ταραχή και πολλή συζήτηση άλλαζε τήν εκκλησιαστικιά του μουσική, καθώς άλλαζε και τής λειτουργίας του ακόμα τών τόνο πρós τον καθολικό. Άν τόσο εΐταν τό σέβας μας πρós τήν εκκλησιά μας, γιατί γοιμίζει παιδιά και κορίτσια μας κάθε σχολιά και μοναστήρι Φλώρων και Φλώρισων. Μήτε προτιμά ο Ρωμιός τήν αρχαία λέξη επειδή τάχα τότε συνεδένει με τά κλασικά περασμένα του τήν προτιμά επειδή δεν είναι τής εθνικιάς του λαλιάς που δεν τήν καταδέχεται όπως δεν καταδέχεται τίποτα δικό του κυτός προτιμά και κάθε γαλλική ή άλλη ξένη λέξη. Χαραχτηριστικώτατο παράδειγμα είναι ή λέξη **πατέρας**. Άπότ' μας συνεδένει με τά περασμένα μας και τήν εκκλησιά μας. Ός τόσο, επειδή είναι εθνικιά, τών

και σαν κεραυνός έπεσε τό *Ταξίδι του Ψυχάρη* στα 1888. Επιτέλους κάποιος τολμούσε να προφέρει στο νεοελληνικό φιλολογικό τραπέζι ένα πιάτο άγριοφράουλες άνόθευτες. Έπειτα βγήκαν οι *Μπαλάντες* του Στέφανου Μαρτζώκη που φρόντιζε πρ-ωτα άπ' όλα για ανεξαρτησία.

Κι άμέσως τών *Μάτια νής ψυχής μου* φανερώθηκαν για να δείξουν μιαν αναζήτηση νέας αισθητικής. Άπασχολημένος λιγάκι άπ' τή φιλοσοφία ο Κωστής Παλαμάς, φαίνεται πως σ' αυτή τή συλλογή ενώνει, στού Γκαΐτε τήν προσπάθεια για τό ζαναζω-τάνημα τής λαϊκής Μπαλάντας, τή σκίψη ενός **André Lafévre**. Σ' ένα μεγαλόπρεπο πρόλογο, που πρωαιστάνεται κανείς τό μελλούμενο κριτικό και σκεπτικιστή, ο ποιητής άραδιάζει θαρραλέα τις αισθητικές του γνώμες και μοιάζει σα να τραβάει μακρύτερα άπό τις σκέψεις που σέ μας φανέρωσε ο **Sebastien Charles Leconte**.

«Ο Ποιητής, λέει ο Παλαμάς, δεν εργάζεται ούτε δια τούς πολλούς, ούτε δια τούς ολίγους» εργάζεται δια τήν Πόλησιν. Ό,τι έχουν μέσα των οι άλλοι τό άδράχνει, τό πλάττει, τό εξωτερικεύει και τό άποκαλύπτει.

«Ο ποιητής δεν άκολουθεί προηγείται, δίδει τό σύνθημα. Ο ποιητής είναι ως δ Έων του Ευριπίδου. Άπάτωρ και άμήτωρ, πατέρα και μητέρα έχει τον θεόν του φωτός, και τούτου είναι πιστός χρυσοφύλαξ. Δεν άπομακρύνεται του νεού, και δεν γνωρίζει άπό τύρβην βεβήλου κόσμου. Άλλ' όταν του επιβάλλη ή ανάγκη ν' άπομακρυνθώ από τον ναόν, και καταπίθεται ν' άναμιχθώ εΐς τά εγκόσμια, εΐς τον κόσμον εμφανίζεται όχι πλέον ως ίερεύς, άλλ' ως βασιλεύς.

«Τήν μεγάλην της χάριν ή νεώτερα ποιήσεις χρωστέι εΐς τό ότι συχνά λούεται μέσα εΐς τά θαυματοποιά νερά τής Έλληνικής Αρχαιότητας. Άν ο ποιητής ανατρέχη εΐς τό παρελθόν, ζητεί άπ' αυτό νέας και σημαντικές εικόνες, μορφές, σύμβολα, με τά όποια εκφράζει τά νοήματα και τά αισθήματα του αισθήματα και νοήματα ψυχής τών νεωτέρων χρόνων. Εΐναι αδύνατον δι' αυτόν να χωρήση τήν σκίψιν άπό τό αισθημα»

Τό πρόγραμμα του νέου ποιητή φανερώνονταν, κατά πως βλέπει κανείς, ύπέροχο και άπέραντο. Ο Παρνασσισμός μ' ένα πύδημα περάστηκε κι δ ποιητής τώρα πιά έφτανε στα σύνορα του συμβολισμού. Η κατηγορία που τούκαναν, πως είναι σκοτεινός, δεν τον εφόβιζε καθόλου, και δικιολογόταν, στον ίδιο πρόλογο, γι' αυτό τό ελάττωμα που τού καταλογίζανε, μ' επιχειρήματα λογικά μαζί κι όρμητικά.

Και γεννήθηκε ο Μαλλιαρισμός.

νωπό λέξεις να αναφέρω που, άν και πασιγνωστες άλλωστε τής λαλιάς, τώρα ζαφανίστηκαν δλό-ντελα, και στον τόπο τους άλλες παρμένες άπό τήν καθαρεύουσα κατάντησαν παντού κοινό νόμισμα¹²⁾.

καλών σπιτιών ο Ρωμιός τήν περιφρονεί, και πιά άρχισε τώρα να τής προτιμά (μαζευμένους τούς φαναριώτες) τή λέξη **μπιαμπίς** που είναι ΤΟΥΡΚΙΚΗ !!! Τό ίδιο προτιμά τό γαλλικό **μαμά** αντίς μητέρα ή μάνα, τό **madame** αντίς Κυρία τό **πλαζ** αντίς Φάληρο κτλ. Ο Χαντζηδάκης άπό τά ξέρει και δεν έπρεπε έτσι να γελά τούς ξένους.

12) Άπό είναι τρομερή ύπερβολή και άνακριβεία. Οι λέξεις που σημειώνει ο Χαντζηδάκης είναι : **κάμαρη**—**δωμάτιο(ν)**, **μόμπιλα**—**επιπλο**, **σπεσταρία**—**φαρμακείο(ν)**, **καρέκλα**—**κάθισμα**, **μπουνταλά** **βλάκα**, **σπιτάλι**—**νοσοκομείο(ν)**, **όμπλα**—**θερμάστρα**. Μια τους μόνη ίσως ζαφανίστηκε, τό **σπιτάλι**. Οι λέξεις **όμπλα** (πότες τής δεν εΐταν κοινή) και **μόμπιλα** εΐγιναν κάπως σπάνιες, μά δεν ζαφανίστηκαν όλοτελα, όπως βεβαιώνει ο Χαντζηδάκης. Οι λέξεις **σπεσταρία** και **μπουνταλάς** είναι τόσο γνωστες όσο και οι λέξεις **φαρμακείο** και **βλάκας**. Η λέξη **κάμαρη** είναι πολύ πιο συνειθισμένη παρά τό **δωμάτιο**. Η **καρέκλα** είναι ή μόνη ειδική στη σημασία του

Πάντα, άπό καιρό σέ καιρό, ο Κωστής Παλαμάς, δημοσίευε άπό τά 1897 τούς *Ίάμβους* και *Αναπαιστούς* όπου ζευγαρώνεται ή άγνή γλυκ τρυφερότητα με τα πιο ψήλα πνευματικά χαρίσματα μέσα σ' έναν άπαλό ρυθμό άγροτικής μπαλάντας.

Τό βάθος τής σκέψης ενώνεται με τήν πιο σπαραχτιστή ειλικρινεία, με τό πιο φωτεινό ποιητικό τίναγμα.

Τό ποίημα του *Τάφου* που βγήκε τον άλλο χρόνο, φανέρωσε τις ίδιες άρετές δυναμωμένες άπό σπαραχτική άγωνία και έκανε στον τύπο κρότο όσο δεν εΐχανε κάνει ακόμα τά άλλα του ποιητή έργα. Συγκινητικός και άπλός θρήνος, ο *Ύμνος*, απλώνει πανού στα άδοξα λαϊκά αυτόσκοιδήματα, τούς λεπτούς τόνους, που τή γλώσσα τους με μόνο λαχταρύνει οι αισθηματικές ψυχές ανάμεσα στον **Vielé Griffini** και στον **Gabriel Vicoire** πρέπει να θάλει κανείς τήν εμπνευση χύτου του ποιημάτου, που έχει χαραχτήρα τόσο ξεχωριστό και τόσο βαθιά βρίσκεται ριζωμένο στην άγνότερη λαϊκή ψυχή.

Με τή θαυμαστή του ικανότητα ν' ανανεώνεται, ο Παλαμάς άξια έμεινε δ άρχηγός του κινήματος που έγινε με τήν έκδοση τής *Τέχνης* του Βικελικού όταν για μια στιγμή ενώθηκαν με ειλικρινεία όλες οι προσπάθειες για τήν ανανέωση τών αισθηματική και γλωσσική μαζί.

Μετά *Τά μάτια νής ψυχής μου* με πιο άνοιχτούς όρίζοντες, σέ θαυμαστή συνέχεια, ήρθε ή *Ασάλευτη ζωή* που θρόνιασε τον ποιητή του *Τάφου* άναμεσα στις σημαντικώτερες μορφές τής νεώτερης Ελλάδας.

Εΐναι ή πρώτη φορά που ένας Νεοέλληνας κατορθώνει να βρεθεί άκριτά μέσα στην περικυκλωσιά του καταχτητής, μέσα στον τόπο του, στην Ελλάδα, για ν' άποκοθήσει με του άιτου τό μάτι ν' άγκαλιάσει πέρα άπ' τά βουνά τής πατρίδας του όλο τό συμβολικό όρίζοντα.

Ποτέ δε συναπαντήθηκαν, στην ίδια συλλογή, τόσο διαφορετικοί και νέοι ρυθμοί, πρωτότυποι στην εμπνευση και στενά ενωμένοι με τήν πνευματική κίνηση.

Τό βιβλίο χωρίζεται με ύπότιτλους σ' εννιά μέρη διαφορετικά, ενωμένα όμως με τον ίδιο φιλοσοφικό δεσμό. Μ' όλη τή διαφορά πύχουν οι μερομηνίες και μας δείχνουν τον καιρό που γίνηκε τό καθένα τών εννιά τούτα μέρη φαίνονται σα να είναι οι εννιά πλευρές που έχει ένα και μόνο πρίσμα. Οι *Πατρίδες* συνέχεια συννέτων όπου ο **Vigny** φαίνεται πως δουλεύει μαζί με τον **Heredias** ο **Γουριμύς** όπου κυβερνάει ή ειδυλλιακή νότα. *Στροφές του Τραγουδιού* του *Ηλιου* (συνέχεια στο *Χαιρεισμό* του *Ηλιου* που βγήκε στα 1900) που μέσ' στα μικρά του κομμάτια αίστάνεται κανείς μια ξεχωριστή πνοή ζωής και ένα είδος συμβολισμού πανθειστικού. *Σίχοι* σέ

και σημείωσε, δεν εννοώ λέξεις ύπαλληλικές, επισημονικές κτλ., παρά λέξεις όλοτελα τής καθημερινής ζωής». Και σελ. 47 «Πλήθος λέξεις και μερικοί τύποι άπό τή γραφή παράδοση μπήκανε στην καθημερινή λαλιά και χωνέφτηκαν όπως άναπόδοδα, άν εξαίρεσεις τής σύνταξη τήν πιο άπλή, λιγώτερα στοιχεία άπό τή σταματικιά παράδοση παραλάβε ως τώρα ή γραφή». Κι' είναι ξάστερο ακόμα πως έτσι έπρεπε να γίνει. Πρ-ωτα, είναι τούτο φυσικιά κατάντια του καλοκαρδιστικού ζαπλωμού που πήρε στην Ελλάδα ή παιδεία¹³⁾. Έπειτα, έχουμε κυρίως τήν καλή μας ζυπασιά. Τού

chaise, όντας λέξη πασιγνωστότατη και καθημερινή. Κάθισμα είναι γενικός όρος και σημαίνει κάθε καθιστικό επιπλο

13) Δηλαδή, ή ψευδοπαιδεία. Ός στα 1862 λιγώτερος κόσμος πήγαινε σχολιά, μά περισσότερος άληθινά μάθαινε. Άπό τά 1862 κι' έδω—άπό τον καιρό δηλαδή που ή παιδεία όριστικά κλίση πρós τό βουλεφτισμό—επειδή βαθμοί και διπλώματα παίρνουνται ρουφετολογικά, πολλοί πηγαινούνε σχολιά, μά λιγώτατοι σπουδάζουν. Τίποτα δε δείχνει άποτροπιστέρω τον ζεπεσμό τής παιδείας παρά τό ότι στο άνώτατο σχολιά τών κοριτσιών μας διδάσκονται οι Ρητορικοί λόγοι του.....Μιστριώτη!

γνωστών ηχο, Φοινικίς όπου ο Lucrèce φαίνεται να εμπνέει το Villiers de l' Isle Adam, όπου ο Γκαίτε φαίνεται πως άντχμώνει τον Όρφέα· οι Ένατό φωνές, ύμνοι και κατάρτες, τὰ Μεγάλα δράματα όπου ο Walf Whitmens δχνείζεται τους ρυθμούς του Longfellow, και απ' αυτά το τελευταίο σε λύτερους στίχους μοιάζει σά να μξς ζαναφέρνει κάποιο άρχαιο χορικό του Αίσχύλου.

Βέβαια, διακρίνει κανείς στον Παλαμα, πάντοτε πολλές ξένες επίδρασεις και κάποτε λίγο διαφορετικές, μξ ή ψυχόρμητη προσωπικότητα του ποιητή γίνεται μέσα σ' αυτές κυβερνήτρα και γγίζει καθε χορδή που άχολογεί τους παλμούς της Φυλής· κ' έτσι λείπει κάθε άκονία και ξερή στιχοπλοκία, φοβερός κίντυνος, όπου πέφτει πάντα ο καθαρός, δελλεταντισμός.

*

Άφου μελέτησε, σύγκαιρα με τὰ παλιά τραγούδια της φυλής, τις πραγματικότητες της καθημερινής ζωής, άφου ανάδειξε στη σκέψη του τὰ πιο δύσκολα προβλήματα της ψυχολογίας, για να τὰ ξεδιαλύσει σε κείρο καλλιτεχνικό, άφου ζαγνάντεψε την παράδοση και την κοινή γλώσσα, με τὸ προαίσθημα εκεί ν' άπαντήσει αυτό που οργανώνει την ένότητα στο καλλιτεχνικό ύφος, άφου συμβουλευτήκε με θρησκευτική εὐλάβεια, με τὸν τρόπο ενός Shelley, και τὰ μάτια μέσ' στα μάτια, τὸν παλιό Κρητικό ποιητή της Έρωφίλης, τὸν άξιοσέβαστο Χορτάση, τὸν άληθινό πατέρα της Νεοελληνικής δραματικής Τέχνης, έπειτα ο Παλαμας δημιούργησε τὸ δράμα του, την Τρισεύγενη. Μόλις τυπώθηκε και βγήκε, πολλοί ρωτούσαν, αν η Τρισεύγενη εΐταν δράμα άληθινό, ή ένα ποίημα δραματικό για διάβασμα.

Πραγματικά φαίνεται, πως οι συμβολικές και φιλοσοφικές θεωρίες του συγγραφέα έπηρεάζουν κάπως τή δράση.

Η Τρισεύγενη είναι ένα έργο καθαρής πραγματικότητας, μξ είναι μαζί κ' ένα έργο φανταστικό, όνειρώδικο, και λύτερης όμορφιάς, τόσο άποκλειστικά ίσως νοερό για να μη μπορεί να φχριστήσει παρά μια έκλεχτή μερίδα. Η γλώσσα έχει τις άξιόλογες μουσικές γοητείες ενός D'Annunzio και ενός Maeterlinch. Τὰ πρόσωπα όμως, διαφορετικά από τους ήρωες τους παρμένους από τή Μυθολογία, δέν παραπατούνε ποτίς, ποτέ δέν άφίνουν

τή γίς όπου ή καθημερινή συνηθισμένη και άπλή ζωή τους κρατάει. Κι αυτό είναι κάποιο έλάττωμα στην άρμονία που πρέπει να βρίσκονται πρόσωπα και λόγια. Αυτοί οι ταπεινοί και φτωχοί έχουν μια ύπαρξη πολύ νοερή, τουλάχιστο από σκηνηκή έποψη, και γι' αυτό μπορεί κανείς να πει πως ο Παλαμας, που δέν έχει τίποτα απ' τή δόξα του να χάσει, τράβηξε ίσως πέρα απ' τὸ σκοπό του, πέρα απ' τὰ θεατρικά σύνορα. Άπό τήν άπλή του όμως φιλολογική άποψη, ή Τρισεύγενη είναι ένα φανταχτερό λουλουδι, που βλάστησε στον παιγνιδιάρη ήλιο ενός Έλληνικού νησιού, είναι καθόλες τις άποψες ζζια ένός άληθινού παιδιού της Ελλάδας.

*

Η ίδιουσυγκρασία του ποιητή, ή έξαιρετικά φιλοσοφική, τὸν προδιάθεσε στο ζωγράφισμα τῶν χαραχτήρων.

Ο Θάνατος του Παλληκαριού, μοναδικό δοκίμιο, είναι ένα δείγμα ξεχωριστό. Ο ποιητής έδω έκφράζει την άπελπισία ενός νιού που προτιμάει να πεθάνει παρά να χάσει για πάντα τήν όμορφιά του. Κι αυτό είναι μαγευτικά Ρωμαίικο.

Η γλώσσα του πάνου απ' όλα, είναι ζζια θαυμασμού. Κ' έπειτα ο Παλαμας δέ θέλει πια για κάθε λογοτεχνική άνάγκη άλλο γλωσσικό όργανο παρά τὸ ιδίωμα του λαού. Ο σκορπισμένος θησαυρός από φιλοσοφικά και κριτικά δοκίμια του στην Τέχνη και στην Γλώσσα, τώρα τελευταία συμμαζεύτηκε στα Γράμματα. Η φλόγα που ζεπνδάει από τήν προικισμένη σκέψη του, έρχεται για να μξς φωτίσει καθαρά και να μξς δείξει φανεράς όλες τις άλήθειες, τις τωρινές και τις αύριανές· εκεί μπορεί κανείς σύγκαιρα να άνασύρει πολύτιμες λεπτομέρειες για τή σύγχρονη ιστορία της Αημοτικής.

Έξόν από τὸ τάλαντό του και από τήν παγκόσμιο φιλολογική μόρφωση, ο Παλαμας είναι ένας «χαραχτήρας». Μπορεί κανείς χωρίς να παραδέχεται όλες του τις προτίμησεις, να μη έμποδιστεί να θαμάσει τή σταθερότητα στις πεποιθήσεις του και τὸ μεγαλείο του τὸ διανοητικό. Τὸ όνομά του άξίζει, ξεπερνώντας τὰ Έλληνικά σύνορα, να λάμψει στην Ευρώπη.

PHILEAS LEBESGUE

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για τήν Ελλάδα Δρ. 10. — Για τὸ Έξωτερικό Φρ. 7ρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στα κίόσκια της Πλάτεας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιόδρομου, (Οφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού ύπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλάτεια Στουρνάρα), Έξάρχεια, στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου [όδός Σταδίου, άντικρύ στη Βουλή]. Στο Βόλο βιβλιοπωλείο Χριστόπουλου.

Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

Ο ΦΑΡΔΟΥΛΗΣ

κοροΐδενε τους εργάτες· τὸ εΐπε ο εργοστασιαόρχης Βασιλειάδης στο δικαστήριο· και τους κοροΐδενε Μιστριωτικότητας, μιλώντας τους τήν καθαρεύουσα, μιά γλώσσα δηλ. που δέν τή νιώθανε και γι' αυτό τονέ θαμάζανε και τὸν άκολουθούσανε. Τους ξεσήκωνε τὰ μυαλά τους πρώτα με λέξεις φουσκωμένες, βαριές, πουμπουνιστές, τους μεθοῦσε, τους ξεγελοῦσε και ύστερα με λόγια άπλά τους φάναζε ο μ π ρ ο σ ! και τὸν άκολουθούσανε στις δημοκοπικές του έκστρατείες.

Νά τὸ μυστικό του Φαρδούλη και να τὸ μυστικό που κρατάει τήν καθαρεύουσα στη ζωή· πεθαίνοντας ή καθαρεύουσα, θά πεθάνει κ' ή Δημοκοπία, θά βουβαθούν όλοι οι Φαρδούληδες, θά αποστρατευτούνε όλ' οι Μιστριώτηδες, θά πάψουνε να παίρνουνε χιλιόδραγμα δραματικά βραβεία όλ' οι Αμπελάδες, θά

Έλληνα του φαίνεται ή έπίσημη γλώσσα όχι μονάχα ασεβαστή, και σά να πούμε, έκλαμψη»⁽¹⁴⁾ (Χατζιδ. δ. 22), αίστημα που μαλιστα τὸ προξενεί ή εκκλησιαστικά παράδοση⁽¹⁵⁾, παρά συγκριτικά με τις ντοπιολαλιές του φαίνεται και σαν άρχοντικά και ως ή μόνη ζζια ανθρώπου μορφωμένου⁽¹⁶⁾. Κόπους και κόπους στοιχίζει τὸ νάν τή μάθει κανείς σωστά, και λοιπόν δέ θέλει τέτιο θησαυρό μοναχά με τὸ κοντύλι να σου τόνε βγάξει στο φῶς. Έτσι ο μορφωμένος Έλληνας τή λαϊκή λαλιά τή λογαριάζει πρόστυχη, χοντρή, χυδαία.

Οι κάθε λογής ζημιές που έπαθε ως τώρα ο Έλληνικός πολιτισμός με τὸ σημερινό γλωσσικό του σύστημα και που θά παθει κίωμα ά γλήγορα δέ βρεθεί γιατριά, είναι κατά βαθος ζηγημένες μέσα στού Κρούμπαχου τὸ βιβλίο. Έδω κι' εκεί ίσως ο

Κρούμπαχος τὰ πάρα βλέπει σκοτεινά⁽¹⁷⁾, κι' από ζήλο προς τήν ιδέα κάπου καταδικάζει παρα πολύ βαριά τους Έλληνες· μξ ως προς τήν ούσία έχει δικιο. Τὸ χερσιαστό άξαρνα είναι πως, έπειδής είναι τόσο δύσκολος ο ξεσκολιασμός της γραφής μαλιστα με τέτια δύσκολη όρθογραφία (όπως μαθαίνει διάβασμα και γραψίμο πρέπει ένα σωρό πράματα να φορτώσει τὸ νου του που μοναχά στη γραφή υπάρχουν και που σήμερα της λαλιές της είναι περιττά, καθώς τήν ψιλή και δασεία, πους τρεις τόνους, τις χρονικές τῶν φωνηέντων διαφορές, τους διατόγγους, τὰ διπλά σύφωνα, κτλ. Πουθενά δέν είναι τόσο συγκινητικά τῶν Έλλήνων ή λατρεία προς τὸ έργο τῶν προγόνων τους όσο σ' άφτή τήν άρτάπαρνη έπιμονή σε γραφικές συνήθειες που έδω και 1500 χρόνια κατάντησαν άσκοπες), χερσιαστό είναι, λέω, πως έτσι άλλοι σπουδαίοι διδαχτικοί κλάδοι περιορίζονται σημαντικά, και πως ή καθαρέβουσα φταίει — αν και ίσως όχι μόνη — που ή Έλληνική λογοτεχνία δέν έχει ως τώρα μήτε ένα να δείξει καλλιτε-

χνικά ξετελιωμένο έργο.⁽¹⁸⁾

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

14) Έΐπαμε πως του φαίνεται σαν όχι έθνικιά του, άρα πρόστυχη.
15) Έΐπαμε πως ο Ρωμαίος περιφρονεί τὰ εκκλησιαστικά του.
16) Άρχοντικά και μόνη ζζια ανθρώπων μορφωμένου του Έλληνα του φαίνεται ή γαλλική, ή και κάθε ξένη γλώσσα.

17) Ίσως όχι· όσο είναι σκοτεινά.

σταματήσουν να γεννοβολάνε «Μυστικά της ζωής» και της πενταρολογίας δι' οί Κουρούπιδες, θά χάσουν τη ρητορική τους δεινότητα δι' οί Γιολντάσηδες κ' οί Γιάνναροι, και θά πάει κάθε κατεργάρης σιόν μπάγγο του. Τέιο πράμα δέ σφύρει, βλάπτουνται τόσα και τόσα προσωπικά σφύρονται, χάνεται τόσος και τόσος μπαγαποντόκοσμος, και γι' αυτό πολεμείται με λύσσα και με κάθε είδος ατιμο δπλο ο άγώνας της Δημοτικής γλώσσας.

Ένας έργατής στο δικαστήριο κατάθεσε πώς ο Φαρδούλης είχε πάντα μαζί του άνθρωπους της τελευταίας ύποσταθμης. Κι όταν κάποιος συνήγορος τονέ ρώτησε αν ξέρει τί θά πει «άθρωπος της τελευταίας ύποσταθμης», ο έργατής δέ δυσκολεύτηκε καθόλου νάπαντήσει.

— Πώς δέν ξέρω ; Νά, θά πει άθρωπος που δέν έχει δουλιά !

Απ' αυτό καταλαβαίνεται πόσο νιώθανε οι έργατες τις παπαρδέλες του Φαρδούλη κι όμως τον ακολουθούσαν με κλεισμένα μάτια. Αυτό καταφέρνει η δημοκοπία, με το δυνατό της το σύμμαχο, την καθαρεύουσα να κουταίνε και να σκλαβώνει.

ΔΕΝ ΕΡΡΟΥΜΕ

τί άλλα καλά μας έφερε ο Δήμαρχος μας από την Εύρώπη, μας έφερε όμως ένα πολύ μεγάλο καλό, την Αλήθεια, και μας το χάρισε την πρώτη πρώτη στιγμή που πάτησε το χώμα της Αθήνας. Ευχαριστώντας τους φίλους του για την έγκάρδια ύποδοχή που του κάμανε, είπε ανάμεσα σ' άλλα κι αυτά:

«Δέν είναι η παρούσα στιγμή κατάλληλος να έχθσω προς ύμεις τινάς εκ της Εύρώπης έντυπώσεών μου, αρκούμαι δέ μόνον να καταστήσω γνωστόν μετά λύπης μου εις ύμεις και δι' ύμων εις όλον τον έλληδικόν λαόν ότι πανταχού αι συμπάθειαι προς την Ελλάδα και έν γένει προς τον Έλληνισμόν εξέλιπον τελείως δυστυχώς, η μόνη δέ σωτηρία έγκειται εις ύμεις τους Έλληνας ένξ δι' ήμων αυτών έπαυκλήσωμεν δι' τι άπωλέσασμεν.

Όλοι άπορούν και εξίστανται πώς συμβαίνει ώστε ένφ οι Έλληνες ως λαός υπέρχει δουσχετίως όλων των λαών του κόσμου, ως Κράτος να κατακτήση—λυπούμαι να τό είπω άλλα θά τό είπω—να κατακτήση, λέγω, τή εξουθένωμα των ιθνών. Διά τούτο είναι ανάγκη συντόνου έργασίας, ανάγκη να είμεθα του λοιπού επί ποδός, έν θέλωμεν να ζήσωμεν ως Κράτος».

Μεγάλη αλήθεια που ένα μοναχά της λείπει, η

IVAN TOURGUÉNEFF

ΑΝΤΖΑΡ

Στό μικρό άφεντικό σπίτι του χωριού Σάσσοβο, μέσα σέ μια νιοσπρισμένη κάμαρα, ένας νέος είτανε καθισμένος μπροστά σ' ένα παλιό τραπέζι κ' έψαχνε λογαριασμούς στά κατάστιχα. Φόραε πανωφόρι ταξιδιωτικό. Δυό κεριά καίγανε μπροστά του βαλμένα σέ κεροστάσια. Σέ μια γωνιά κείτοσαν ένα μπαούλο άνοιχτό, και στην άλλη ένας δούλος εσταινε ένα κρεβάτι σιδερένιο. Ντυμένος με τον καινούργιο του άρμιάκ (*) και τή μέση σφιγμένη με μια κόκκινη ζώνη, ένας χωριάτης με μακριά γενειάδα κ' έξυπνη όψη στεκότανε στην πόρτα της μπασιάς. Είτανε ο σταρόστας** του χωριού. Κοίταζε με μεγάλη προσοχή τον καθισμένο νιο. Σιμά στό παραθύρι φαινόνταν ένα παλιό μικρό πιάνο κοντά σ' ένα κωμο

(*) Φόρεμα καλοκαιρινό.

(**) Είδος δημορχικού παρέδρου.

αληθινή γλώσσα, η γλώσσα ή Μερκουριική. Γιατί ο Δήμαρχος μας μιλάει στρωτή δημοτική γλώσσα όταν κουνεντιάζει με φίλους του, και παρασέρνεται στό δασκαλισμό καμιά φορά, όχι πάντοτε, δτα θέλει να μιλήσει, νάν τό πούμε έτσι, επίσημα. Πόσο βαθύτερη έντύπωση θά κάνανε τά λόγια του αν τάλεγε σά Μερκούρης !

ΚΕΙΝΟ

που θαμάζει του Παλαμά ο κ. Lebesgue, τό χαρακτήρα, μάς έκκαμε βαθιά έντύπωση: όχι γιατί άναγνωρίζεται ο Παλαμάς ως έχοντας χαρακτήρα—αυτό κανείς δέν τό άρνήθηκε ούτε ποτε θάν τάρνηθεί στον ύπέροχο άνθρωπο και ποιητή—άλλά γιατί ο Γάλλος κριτικός με τή λεπτή του ψυχολογική παρατήρηση έρχεται να μάς διδάξει μια μεγάλη αλήθεια, πώς δηλ. για να πιτύγει ο άγώνας της Δημοτικής χρειάζονται πρώτα άθρώποι με χαρακτήρα κ' ύστερα μεγάλοι λογιγράφοι και ποιητές.

Και χρειάζεται σ' αληθινά χαρακτήρας για να μήν τσακίσεις και τά λασπώσεις σέ τέτιον άγώνα που πολεμάς να ζηνήσεις άλάκαιρο ύπνωτισμένο έθνος, που οι αντίπαλοί σου μεταχειρίζονται όλκ τά δολερά και φαρμακερά όπλα, και που καμιά φορά κι από δικούς σου δέχεται κατακέφαλα με τους κουβάδες την άπογοήτση.

Ο Παλαμάς σ' αυτό τό ζήτημα είναι ζωντανό παράδειγμα για όλους τους νέους και για μερικούς παλιούς άκόμα.

ΕΝΑ

άρθρακι δίχως σκόλια—και τί του χρειάζονται ;— από την «Ακρόπολη» του περασμένου Σαββάτου (σελ. 1 στήλη 1).

«Συνάδελφός τις χθές διεκτραγωδούσε τό πάθημα ενός άξιωματικού χωροφύλακος, όστις θέλων να γράψη εις την καθαρεύουσαν, έγραψε μεταξύ άλλων ότι ή απέναντι των πολιτών ευγένεια διά τους χωροφύλακας είνε ή προβουις της όποίας πρέπει να κάμουν χρήςιν.

«Θύμα ο ταλαίπωρος της άχωνεύτου καθαρευούσης.

«Χθές πάλιν εις την δίκην του Φαρδούλη ο έργοστασιάρχης κ. Βασιλειάδης παρεπονείτο, ότι οι έργαται γινόμενοι θύματα της καθαρευούσης, την δ-

του ίδιου καιρού. Ένα ξεβαμμένο πορτραίτο πουνητροχενισμένης γυναίκας, κχι ντυμένης φόρεμα με φαρμαπαλάδες, κρεμόταν στο μεσοχώρισμα, δίπλα σ' έναν παλιό καθρέφτη ροκκό. Κρίνοντας από τις χαραμάδες πούχε στο πάτωμα και τό γουβοχαμήλωμα του ταβανιού, τό μικρό σπίτι είτανε χτισμένο από τον παλαικό καιρό. Άκτοιήκτο όλοχρονις, δέ χρειάζοταν παρ' για πρόσκαιρο κατάλυμα, τον καιρό του έρχομού του άφέντη. Ο νιος που μιλάμε είτανε ο ιδιοκτήτης του χωριού Σάσσοβο. Έφτασε εκεί την περασμένη μέρα από τά μεγαλύτερα χτήματά του που είτανε μακριά έκυτό βέροστια πάνω κάτω. Λογαριαζε να φύγη την άκόλουθη ήμέρα, σάν περάσει από τά ύποστατικά του, κι' άγροικήσει τό κάθε τί που θά ζήταγαν οι χωριάτες, και σιάζει τους λογαριασμούς του.

— Φτάνει, είπε ξαρονικά, σηκώνοντας τό κεφάλι. Είμαι άποσταμένος. Μπορείς να φύγης, είπε στό σταρόστα. Εναελα ταχύ τό πρωί. και προφώνησε άνωρίς τους χωριανούς πώς πρέπει να παρουσιαστούν εις δώ. Θέλω να τους ιδώ σ' δλάκεινη συμάζωξη. Άκούς;

— Άκώ, άποκρίθηκε ο άλλος.

— Δέν έκαμε; άσκημα, ξακολούθησε ο άφέν-

ποϊαν ο ύποκινητής των μεταχειρίζεται, ύβρίζουν τους έργοστασιάρχας, χωρίς να έννοούν ότι ύβρίζουν.

«Άλλά βάλτε τον ίδιον κ. Βασιλειάδην να μη γράψη στην καθρεύουσαν. Προτιμά να τον σφάζετε, διότι θα νομίση ότι προστυχάινει, ίάν δέν μεταχειρισθή κανένα μέσον άρίστον, έστω και έν δέν τον έμαθε συντακτικώς, άρκει ότι και αυτός είναι με τά ψηλά κολλάρα, τά γάντια, τά έπισκεπτήρια και τά άλλα σύμβολα ευγενείας».

Τό περίεργο είναι πως κι αυτό τό άρθρακι της «Ακρόπολης» είναι... γραμμένο στην καθαρεύουσα! Δάσκαλε που δίδασκες κτλ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

της Έμπορικης και Βιομηχανικής Ακαδημίας κ. Ρουσόπουλος, που μάς τιμάει και σήμερα με τό άρθρο του άπαντώντας στό περασμένο φύλλο σέ κάποια παρατήρησή μας (κοίταζε «Νουμάς» άριθ. 219, σελ. 11, στήλ. 3) ύποστηρίζει πώς θά δέ μπορούσε να γράψη τή «Χημεία του Λαού» σέ λαϊκώτερη γλώσσα από φόβο μήπως τό βιβλίό του δέ διαδοθεί και δέ διαστασει από τους πολλούς.

Ο κ. Ρουσόπουλος που είναι τόσο δυνατός έπιστήμονας και που τόσο σημαντικά έχει άφελήσει τό Έθνος, ιδρύοντας την Έμπορική και Βιομηχανική Ακαδημία του, τό πρώτο δηλ. δυνατό ταμπούρι κατά του άποχαυνωτικού σχολαστικισμού, ο κ. Ρ. λοιπόν, τό τόσο προοδευτικός και πρχτικος έπιστήμονας, στό ζήτημα αυτό φοβούμαστε πως πέφτει δλωσιδιόλου όξω.

Τή «Χημεία του Λαού» την έγραψε για να εκλαϊκίσει την Έπιστήμη, για να την κάμει χτήμα του καθενός και του «μάλλον άδαή», καθώς τό λέει κι ο ίδιος. Ο σκοπός του άγιος, μα δυστυχώς όχι άγια και τά μέσα που μεταχειρίστηκε.

Δέν του είπαμε ναλλάξει τους έπιστημονικούς όρους, να μάς οτιάσει δηλ. τό ύδρογόνο νεροφκιάστη και ένοφκιάστη τό όξυγόνο, καθώς χαριτολογώντας λείει στό γραμμα του. Του είπαμε μοναχά να γράψη τά κατοπινα φύλλάδια σέ λαϊκώτερη γλώσσα, —έν όχι σέ καθαρή δημοτική, τουλάχιστο στή γλώσσα πουγγραψε τό γραμμα που μάς έστειλε κχι τυπώσαμε.

Και για να πιστέψει πως κ' εύκολο του είναι και δικιο έχουμε, παίρνομε έναν παράγραφο από τό

της, που έβχλες κ' άσπρίσανε τους τοίχους: είναι καθαρώτερα τώρα.

Ο Σταρόστας άκολούθησε τό βλέμα του άφέντη δλόγρια στην κάμαρα. μη δέν είπε λέξη.

— Μπορείς να πηγαίνης.

— Αί, φώναζε ο άφέντης, φέρε μου τό τσαί. είναι καιρός για ύπνο, και ανακλαρίστηκε χασιουριώντας.

Ο δούλος πήγε πίσω από τό μεσοχώρισμα που άγροικιόταν να βράζη ένα σαμοβάρι, και σέ λίγο ξαναγύρισε φέρνοντας ένα ποτήρι τσαί, ένα κούτι παξιμαδάκια άγορασημένα στή χώρα, κ' ένα βάζο κρέμα. Ο άφέντης μόλις έξήλωσε τό ποτήρι στα χείλια του που άκούστηκε χτύπος από πατήματα στή γειτονική κάμαρα, και μια φιλή φωνή ρώτησε.

— Ο Βλαδίμηρος Σέργκιεβιτς Άστακώφ είναι μέσα, και μπορεί να τον ιδεί κανείς ;

Ο Άστακώφ έριξε στό δούλο του μια ματιά ξαφνισμένη, και του είπε γλήγορα με χαμηλή φωνή.— Πήγαινε να ιδείς ποιός τάχα μπορεί να είναι. Ο δούλος βγήκε τραβώντας πίσω του την πόρτα που άντιστάθηκε κ' έμεινε άνοιχτή.

— Είπες στό Βλαδίμηρο Σέργκιεβιτς, άκούστηκε ή ίδια φωνή, ότι ο γείτονας του Ίπατόφφ

βιβλίον του και του τονε σεργίρουμε σε μιὰ πρόχειρη ρωμαϊκή μετάφραση.

Ο κ. Ρ. γράφει στην σελίδα 21.

« Η θεωρία αὕτη ἀγένετο βαθμιδῶν γενικῶς ἀσπαστή, ἐν τῇ φυσικῇ καὶ τῇ χημείᾳ, παρά τὴν φιλοσοφικὴν ἐνστασιν καθ' ἣν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ὕλην ἐπ' ἀπειρον διαιρετήν, ἀφοῦ ἄλλως ἢ φαντασίᾳ μας δὲν ἔχει ὄρια».

Ὅποιος διαβάσει αὐτὸ τὸ κομμάτι, καὶ δημοτικιστὴς νὰ μὴν εἶναι, σώνει μοναχὰ νῆναι Ρωμαῖος, ἔτσι πάνου κάτου θάν τὸ μεταφράσει γιὰ νάν τὸ κώσει.

« Αὐτὴ ἡ θεωρία ἔγινε σιγὰ σιγὰ παραδεχτὴ στὴ φυσικὴ καὶ στὴ χημεία, μολοντί ὑπάρχει καὶ ἡ φιλοσοφικὴ ἐνστασις (ἢ δὲ θέλει ἄς τὴν πεί ἐναντίωσιν ἢ ἀντιλογία, ἢ μ' ἄλλους χίλιους δυὸ τρόπους) πὸς μποροῦμε νὰ φανταστοῦμε τὴν ὕλην ἀτέλειωτα διαιρούμενην, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἡ φαντασίᾳ μας δὲν ἔχει ὄρια».

Ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν εἶναι ἡ καθάρια δημοτικὴ πού τόσο τὴ φοβάται ὁ κ. Ρουσόπουλος· εἶναι γλῶσσα ἀθροισμένη, ἀπλῆ, καὶ δὲν πρέπει νάν τὴ φοβάται κείνος πού θέλει νὰ ἀπλουστεύει τὴν Ἐπιστήμη καὶ νάν τὴ χαρίσει στους πολλούς.

Βέβαια γιὰ νὰ γράφει κνεὶς ἐπιστημονικὸ βιβλίον στὴ γλῶσσα τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαμόσκου χρειάζεται παληκαριὰ καὶ τέτια παληκαριὰ μοναχὰ δυὸ τρεῖς ἴσαμε τώρα τὴ δειζανε. Μὰ, βλέπετε, αὐτοὶ ἔτυχε νὰ λέγονται Πάλλης, Φωτιάζης, Μαρτίτης καὶ Ἀβάζος.

ΑΘΗΝΑ· 1· ΚΗ ΖΩΗ

Ο ΦΑΡΔΟΥΛΗΣ (*)

Εἶδα κι' ἐγὼ προχθὲς τὸ οἰκτρόν θέαμα. Ἐπα-

σημείωσιν τοῦ «Νουμᾶ». Τὸ χρονολόγημα αὐτὸ τοῦ Σταθόπουλου δημοσιεύτηκε στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς περασμένης Τρίτης καὶ τὸ ξανατυπώσαμε καὶ μετὰ σήμερον γιὰ τὴν ἀνάγνωσιν πὸς ὁ Σταθόπουλος μὲ τίς δυνατὰς γρομμὲς του δίνει τὸν ἀληθινότερον χαραχτήρισμόν στὴν καινούρια αὕτη δημοσκοπικὴ πληγὴ πὸ ἀναστάτως τοὺς Περαιώτες ἐργάτες μὲ τίς παπαδέρες του καὶ τὴν Ἀθῆναι μὲ τίς κωμικώτατες διαδήλωσές του. Ὅσοι ἀηδίασαν βλέποντας τίς διαδηλώσεις τοῦ Φαρδούλη κι' ἀκούγοντας τὰ ρητορικὰ ἀερολογήματα τοῦ Γιολιάση καὶ τοῦ Γιάννου, θὰ νιώσουν κάπιο ξαλάφρωμα διαβάζοντας τὸ χρονολόγημα τοῦ Σταθόπουλου.

θέλει νὰ τοῦ κάμῃ ἐπίσκεψιν, κι' ἄς μὴν ἀνησυχῇ σὲ καθόλου, καὶ πὸς ἓνας ἄλλος γείτονας φερμένος μαζί μου, ὁ Μποντριακόφ, θέλει τὸ ἴδιο νὰ τὴν ἰδεῖ προσφέροντας τον τὰ βαθεῖά του σεβάσματα.»

Ὁ Ἀστακόφ ἔκαμε ἓνα κίνημα πεισιμωμένο. Σύγκαιρα, σάν ὁ δούλος μπῆκε στὴν κάμαρα τοῦ εἶπε νὰ μπᾶσιν τοὺς ἐπισκέφτες, καὶ σκώθηκε νὰ πᾶν γιὰ συναπάντησή τους. Ἡ πόρτα ἔνοιζε καὶ οἱ δυὸ γείτονες προβάλανε. Ὁ ἓνας κοντὸς παχουλόσ γέρος, μὲ στρογγυλὸ κεφάλι καὶ γυαλιστερά μάτια, πῆγαινε μπροστά· ὁ δεῦτερος, ἄθροπος καμιά τρανταριά χρονῶνε, ψηλὸς κι' ἀγαμνός, ἠλιοκαμένος, μὲ μαύρα ἀξάγκλιστα μαλλιά, τὸν ἀκούσθηε κουνιώντας τὰ χέρια του. Ὁ γέρος φόραε ρεντικώτα σταχτιά καθάρια, μὲ κουμπιὰ σεντεφένια· πανταλόνι σκωτσέζικο, καὶ γκέτες στὴν ποδεμῇ του. Ἐνα μαντήλι κόκκινο μισοσκέπαζε τ' ἄσπρο καὶ καθρὸ κολάρο τοῦ πουκαμισιοῦ του, περιτρήγορα στὸ λαιμό. Ἐκανε μιὰ εὐχάριστῃ ἐντύπωσιν. Ὁ σύντροφός του δὲν εἶχε πολὺ καλὸ παρουσιαστικὸ. Φόραε ἓνα μαῦρο παλιόσκουτο, κουμπωμένον ὡς μὲ τὸ σαγόνι, κι' ἓνα χοντρὸ πανταλόνι χειμωνιάτικο μὲ τ' ὅμοιο χρῶμα. Δὲν ἔνοιζε ἀσπρόρουχο οὔτε στὸ λαιμὸ οὔτε στὰ μανίκια του. Ὁ γέρος ζύγωσε πρώτος τὸν Ἀστα-

νω σε μιὰ καρέκλα ἐφέρετο ὡς ξάνον τὸ λεγόμενον εἰδωλὸν τῶν ἐργατῶν, ὁ Ἀνάργυρος Φαρδούλης, κίτρινος, ζαλισμένος, φλωμωμένος κυριολεκτικῶς. Τὸν ἔλυθηκα καὶ εἶπα :

— Βρὲ πόν κακομοίρη τὸν Ἀνάργυρο πὸς τὸν κατάντησαν !...

Μερικοὶ θέλουν νὰ εἰποῦν ὅτι ὁ Ἀνάργυρος εἶναι πονηρὸς ἄνθρωπος, ἐκμεταλλεμένος τὴν ἀμάθεια καὶ εὐπιστία τῶν ἐργατῶν. Αὐτὸ εἶναι συκοφαντία μεγάλη ὅσον καὶ ἐκείνη μερικῶν ἄλλων πὸς κάνοιν πὸς τὸν θαυμάζουιν ὡς μεγαλοφυῖαν. Τὸν Φαρδούλην τὸν γνωρίζω πολὺ καλά ἐγὼ. Ὁ Ἀνάργυρος εἶταν μαθητὴς στὸ Γυμνάσιον τοῦ Πειραιῶς. Κουτσάστραβὰ ἐπῆρε τὸ ἀπολυτήριόν του. Ἐπῆγε στὸ Πανεπιστήμιον, ἐχώθη σ' ἓνα φροντιστήριον καὶ ἐπῆρε κι' ἓνα δίπλωμα.

Ἐπειτα διωρίσθη ἀπὸ τὴν λιμενικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Πειραιῶς. Αὕτη ἡ διαχείριση τῶν λιμενικῶν τοῦ Πειραιῶς εἶναι ἕνας μικρὸς Παναμᾶς, τοῦ ἐποίου τὰ ἄπλυτα δὲν θὰ βροῦνε ποτὲ στὸ παζάρι. Νὰ σὰς πῶ ζάστερα τὸ γιάτι. Γιατί τὸ λιμενικὸ ταμεῖον τὸ βυζαίνουιν καὶ τὰ δυὸ μεγάλα κόμματα τοῦ Πειραιῶς. Τώρα εἶναι διωρισμένοι σ' αὐτὸ ὅλοι οἱ ἀργόμισθοι τοῦ ρετσινικοῦ κόμματος. Τὸ ξέρουιν αὐτὸ οἱ μουτσοπουλικοὶ, ἀλλὰ δὲν τοὺς συμφέρει νὰ κάμουν θόρυβο. Γιατί ὅταν θὰ ἔλθῃ στὰ πράγματα ὁ κ. Μουτσοπουλος θὰ ἔβγουν οἱ ρετσινικοὶ καὶ θὰ ἔμπουν οἱ μουτσοπουλικοὶ εἰς τὸ ξεκοκκάλισμα αὐτοῦ τοῦ ταμείου.

Σ' αὐτὸ δὲ φταίει κανένας ἄλλος. Φταίει ὁ Θεοτόκης καὶ ὁ Ράλλης. ὅπως στὸ παρελθόν ἐφταίγαν ὁ Τρικούπης καὶ ὁ Δεληγιάννης. Τίμιοι ὅλοι βέβαια, ἀφοῦ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔφαγε πεντάρα ἀπὸ τὸ λιμενικὸ ταμεῖον. Ὅπως τίμιοι ἦσαν καὶ ὁ Θεοδωράκης Ρετσίνας καὶ ὁ Τρύφων Μουτσοπουλος. Ἀλλὰ τίμιοι ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι πὸς ἔτρωγαν τὰ λεπτὰ τοῦ ταμείου. Δὲν τὰ κλέβουιν. Τοὺς τὰ δίνουιν. Ποίός λοιπὸν εἶναι ὁ κλέφτης ; Ὁ Σάχης τῆς Περούσιαις !... *

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἄμαρτωλὸ ταμεῖον ἐμισθοδοτεῖτο ὁ ἀγαθώτατος Φαρδούλης γιὰ νὰ...μὴ δουλεύῃ ! Ἄργια δὲ μῆτηρ πάσης κακίας. Καὶ ὁ Φαρδούλης μὲ τὸ λίγο μυαλὸ γυρίζαν κεργος στους καφενέδες καὶ στὰ σαλόνια τῶν πολιτικῶν, ἔπαθε ὅτι ὁ Λεμονῆς, ὁ Μελαχροινός, ὁ μακαρίτης ὁ Σουμαρίπας καὶ ὁ νέος τοιοῦτος καμῆτης τῶν ἀθηναϊκῶν πεζοδρομίων, ὁ Πρα-πράς ! Κεραιμιδιά ! Τοῦ ἑκαρφώθη

ἐπισκέφτες νὰ καθίσουιν, καὶ πήρανε τὴ θέση τους. — Εἶμαι εὐχαριστημένος, πολὺ εὐχαριστημένος πὸς σὰς βλέπω τελοσπαντω τὸν ἴδιον, ξανάειπε ὁ γέρος, ἀνοίγοντας τὰ χέρια του, τὴν ἴδια στιγμή πὸς ὁ ἄλλος τῆραζε τὸ ταβάνι μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Καὶ μὴ πὸς καθόσαστε σε μιὰ ἐπαρχία πολὺ μακρὰ ἀπὸ τὰ ἦσυχά μας λημέρια, σὰς λογαριάζουμε ἓναν ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας χτηματίες κι' ἀφεντάδες μας.

— Μὲ κολακεῖτε πολὺ, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀστακόφ. — Ἀ σὰς κολακεῖτε ἢ ἔχι, μὰ ὡστόσο ἔτσι εἶναι. Κρέος σὰς εἶναι νὰ μᾶς συμπαθᾶτε. Βλαδίμηρε Σέργκεβιτς. Ἐδῶ εἶμαστε ἄνθρωποι σωστοὶ καὶ ἴσοι. Ζοῦμε ἀπλά. Ὅ,τι σκεφτόμαστε τὸ λέμε χωρὶς ἀγανίει. Τὸ ἴδιο καὶ τίς γιορτάδες μας κάνομε τίς βίζιτες μας μὲ ρεντικώτα, σὰς δοκίζουμαι. Ἐγῖνε βλέπετε συνήθιον στὸν τόπον μας. Καὶ γιὰ τοῦτο στίς γειτονικῆς ἐπαρχίες μᾶς λένε ραντικοτάκηδες καὶ μᾶς κατηγοροῦνε. Μὰ μεῖς δὲν προσέχομε στὰ τέτοια. Πίστε καὶ σεις ὁ ἴδιος γιὰ ὄνομα Θεοῦ : Νὰ ζῆ κανένας στὴν ἐξοχὴ καὶ νὰ κἀναι τσιρμιόνιες !

— Βέβαια. Τί ἄλλο μπορεῖ νᾶχη κανένας στὴ ἐξοχὴ παρὰ τρόπους ἀπλοῦς ; εἶπε ὁ Ἀστακόφ. Κι' ὡστόσο, ξακουλοῦθησε ὁ γέρος, στὴν ἐπαρ-

ἡ ἰδέα νὰ γῖνη κομματάρχης, πρωθυπουργός ! Ἐτσι ἄρχισε τὸ κωμικοτραγικὸ στάδιον τοῦ ὁ Φαρδούλης. Δὲν τὸν ἔβγαλαν λοιπὸν οἱ ἐργάται. Τὸν ἔβγαλαν — ἄκουσον ! ἄκουσον ! — οἱ βιομήχανοι ! Ὁ πρῶτος διορίσας αὐτὸν εἶναι ὁ πρύτανις τῶν βιομηχανίων. Ὁ κ. Ρετσίνας ! Ἀς τὸν πᾶρη τώρα νὰ τὸν τρίψῃ εἰς τὰ ἀπὸ τὸ ἄκακον αὐτὸ κρῖνον κινδυνεύοντα πεντέζη ἐργοστάσιά του !...

Ὁ Φαρδούλης εἶναι κατὰρα Θεοῦ πὸς τιμωρεῖ ἐκεῖνοσ σπου τὸν ἐδημιούργησαν.

Εἶπα. Ὁ Φαρδούλης εἶναι ὁ Πρα-πράς τοῦ Πειραιῶς. Φαίνεται ἄλλως τε ἀπὸ τὰ λόγια του καὶ τὰ ἔργα του. Ὁ Κοιτσιώτης μεταξύ ἄλλων ἔργων, παίζει μὲ τὸν ξύλινο Φασουλῆ του καὶ τὸν Ἀγαθόπουλον τὸν Ἐπροχωρίτη. Εἰς τὴν κωμῶδιαν αὕτην ὁ Φασουλῆς ἔλθων στὴν Ἀθῆναι γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ στὸ στρατὸ προβιάζεται εἰς ὑποδεκανεῖα. Ὁ ὑποδεκανεῖας Φασουλῆς φορεῖ τὸ σερῆτι καὶ βγαίνει περιπάτο στὴν πλατεῖα, ὅπου βλέπει ἓνα στρατιώτη ὁ ὁποῖος δὲν τὸν χαιρετᾶει.

— Ἐλα εἶδω, στρατιώτη. Γιατί δὲ μ' ἔχαιρετᾶσες ;

— Δὲ σε εἶδα, κύριε ὑποδεκανεῖα ! — Σὲ τιμωρῶ μὲ δήμενη φυλάκισιν ! Νὰ μάθῃς νὰ βλέπῃς κοτζάμ-γαλόνια, παλιάνθρωπε ! Ζωηροτέρα εἰκὼν τοῦ Φαρδούλη ἀπὸ αὕτην δὲν μποροῦσε νὰ γῖνη. Ὁ μικροκέφαλος Ἀνάργυρος μὴ μὴ εἶνε πρὸεδρος τῶν λεητοποιῶν ἄρχισε :

— Ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν !... Ἐργῶν ὅπως καὶ ὁ Φασουλῆς τοῦ Κοιτσιώτη. Καὶ πιστεύουιν ὅπως καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ βαθμοῦ του.

Γιατί ὁ Φαρδούλης πιστεύει εἰς ὅτι λέγει καὶ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἐργάτας θαυμάζει τὸν Φαρδούλη αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Φαρδούλης. Πιστεύει ἐκόμα καὶ ὅτι θὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ὅταν λέγει ὅτι θὰ θυσιασθῇ. Τόσον τὸ πιστεύει ὥστε καὶ κινεῖται ὅταν τὸ λέει καὶ τοῦ ἔρχονται τὰ δάκρυκα στὰ μάτια γιὰ τὸ θά χᾶσῃ τέτοια νεῖτα !... *

Αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἀπειλεῖ νὰ καταλάβῃ τώρα καὶ τὴν Δημαρχίαν τοῦ Πειραιῶς. Ὁ ψευτοεργάτης τῆς λιμενικῆς διὰ τῶν ἀληθινῶν ἐργατῶν διὰ τοὺς ὁποῖους δὲν ἐφρόντισε ποτὲ τὸ κράτος καὶ οἱ ὁποῖοι ὡς ὁ πνευμένος ἐπιάστηκαν ἀπὸ τὰ μαλλιά του.

Γιὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ τιμωρία αὐτοῦ τοῦ Κρέτους πρέπει νὰ βγῇ καὶ δῆμαρχος στὸν Πειραιῶ ὁ Φαρδούλης. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως κηρύτσομαι καὶ ἐγὼ ταπεινότητος θεράπων του. Ἀξίζει ὁποιαδήποτε θυσία ἓνας τέτοιος ἐξουτελισμός τῶν δημοσίων ἀξιομάτων !... ΤΙΜ. ΣΤΑΘ.

Κι' ὡστόσο, ξακουλοῦθησε ὁ γέρος, στὴν ἐπαρ-

ἡ ἐξοχὴ παρὰ τρόπους ἀπλοῦς ; εἶπε ὁ Ἀστακόφ. Κι' ὡστόσο, ξακουλοῦθησε ὁ γέρος, στὴν ἐπαρ-

ΔΗΜΟΚΟΠΟΠΗΧΤΕΣ

«.....Μεταξύ δὲ κινδυνεύω τσαῦτα κατορθώσας ἀγέραςτος ἀπελθεῖν παρ' ἡμῶν».
(Δουκιανοῦ, Τυραννοκτόνος, β).

Ζώρικα λιγάκι τὰ πράματα. Οὔλοί μας οἱ φίλοι: τῶ Χανιῶ ἔξεσπαθῶσαν μονομιζς, καὶ καπετανᾶτοι ἀπὸ τὸν αἰώνιο καὶ ἀπαραίτητο δικηγόρο καὶ μὲ σημάτες ἕνα *damnum gemerens* κι' ἄλλον ἕνα *lucrum cessans* μὴ ριχτήκανε στὰ γερά καὶ μὲ τόσο ἐνθουσιασμό, πού μόνο καὶ τὰ ρέσνα καὶ γέρας δὲ μᾶς ἐζητήσανε γιὰ τὰ κατορθώματά τους.

Πολύ ζώρικα τὰ πράματα, γιατί, βλέπεις, ἐν νιά αὐτοὶ καὶ πάνω ἀπὸ τοὺς μισοὺς τελειόφοιτοὶ στὰ νομικά, σοὺ λέει ἄλλος. Πού νὰ τὰ βγάλει πέρα μὲ δαύτους ἕνας φτωχὸς ἐμποροῦπάλληλος, καὶ μάλιστα—ποῦναι καὶ τὸ χειρότερο—πού αὐτοὶ γράφουσε μὲ χοντρά γράμματα τὴν *Ἐλευθερία*, ἐνῶ ἐμεῖς, κάθε πού ἀκούσαμε γιὰ *Ἐλευθερίαν* καὶ *φιλελευθέρους* στὸ Ρωμαϊκό, δὲν μπορούμε νὰ κρατήσουμε κῦμα θυμοῦ, πού μᾶς κοκκινίζει τὰ μάγουλα, γιὰ τὰ ὅσα κακὰ στ' ὄνομά της οἱ Ρωμαῖοι Φιλελεύτεροι ἐφορτώσανε καὶ φορτώνουσε στὸ δυστυχισμένο αὐτὸ τόπο, καὶ πού πρέπει ἀναγκαστικά νὰ βγοῦμε ὑπερασπιστὲς τῆς ἀπολυταρχίας καὶ τοῦ τυραννοῦ.

Μὰ τί νὰ γίνη! Τοὺς ἐπροκαλέσαμε, κ' ἔχουμε δίκιο.

Κι' ἀφοῦ τοὺς χαρίσουμε μερικά χοντρούτσικα προσωπικά πειράγματα παίρνοντάς τα γιὰ νεανικὲς εὐφιες καὶ ρητορικὰ σκῆματα, θὰ προσπαθήσουμε νὰ τοὺς ἐξηγήσουμε πρῶτα τὴν κεντρικὴ ἰδέα, πού—νὰ τοὺς τὸ πιστέψουμε;—λένε πῶς δὲ βρίσκουσε στοὺς «τυραννοκτόνους», κι' ἔπειτα νὰ συζητήσουμε λιγάκι καὶ τὸ Πριγκηπικὸ ζήτημα, πού ἔχουσε δὰ μὲ τὸ μέρος τους τόσα δίκια καὶ τόσες φιλελευτερίες καὶ ἐθνομαρτυρηλῆκια, πού ἀπὸ τώρα μπορούσε νὰ πιστέψουμε, πῶς μᾶς ἐνίκησανε καὶ μάλιστα ἐνδόξως.

Πρῶτα πρῶτα λοιπὸν πιστεύοντας πῶς γιὰ τὸ ζήτημά μας τὸ γλωσσικὸ ἀρκετὰ λόγια πωθήκανε καὶ πῶς πρέπει νὰ καταπιαστοῦμε πιά καὶ ἔργα, θαρροῦμε, πῶς ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ βιαστικά αὐτὰ ἔργα—ὕστερα ἀπὸ τὸ πρότυπο σχολεῖο—εἶναι τὸ πῶς

χία μας ζοῦνε ἀνθρώποι μίξυπνάδα, ἀνθρώποι πολιτισμένοι καὶ ξεδρωπαϊσμένοι, κι' ἄς μὴ φοροῦνε φράκα. Λογουχάρη ὁ ἱστορικός μας Ἐφζουκόφφ Στεπὲν Στέπανιτς δουλεύει μὲ τὴν ἱστορία οὐλῆς τῆς Ρουσίας, ὕστερα ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀτόμακρους καιρούς. Κ' εἶναι ἕξακουστὸς ἀκόμα καὶ τὴν Πετροῦπολη, ἕνας ἀνθρώπος βαθειὰ σπουδαχμένος. Εἶρτε, στὸν τόπο μας, στὴ δημόσια πλατεία ἐστήσανε μιὰ μπάλα σουηδέζικη. Κ' εἶχανε κείνος πού ξεσκέπασε πῶς ἡ μπάλα εἶχανε σουηδέζικη ὁ Ζέντελλερ, ὁ Ἀντώνης Καρλίτς, καὶ τοῦτος δουλεύει ξεχωριστὰ μὲ τὴ φυσικὴ ἱστορία. Ἔχουσε νὰ εἰπῶνε πῶς τούτη ἡ ἐπιστήμη εἶναι ξεχώρη φροντίδα τοῦ γερμανοῦ. Ὅταν, εἶναι τώρα καὶ δέκα χρόνια, σκοτώσανε ἐδῶ στὸν τόπο μας μιὰ παραπλανημένη Ἰταίνα, τοῦτος εἶχανε, ὁ Ζέντελλερ, πού τὴνε γνῶρισε ἀληθινὰ πῶς εἶχανε Ἰταίνα, καὶ ἀπὸ τὴν παράξενη οὐρά της. Ἔχουμε ἀκόμα τὸν Καρβουδῖνη, ἕναν εὐγενή. Διαβάξει κανένας τ' ἀρβράκια του στὴ φημερίδα ἢ «Γαλάτεια» πού εἶναι μιὰ χαρὰ. Ὁ Μποντριακόφφ, ὄχι τοῦτος ἐδῶ... τοῦτος παραμελεῖ τις Μούσες... μὰ κάποιος ἄλλος Σέργκ...στάσου...πῶς εἶναι τὸ πατρὸνίμου του ;...

— Σέργκεϊτς, εἶπε ἀργὰ ὁ Μποντριακόφφ.

πρέπει νὰ ὀργανωθοῦμε σὲ πολιτικὸ κόμμα, καὶ νὰ μποῦμε στὴ Βουλὴ. Κάθε μέρα ἀκοῦμε καὶ διαβάζουμε καὶ βλέπουμε, πῶς ἡ τάδε ἐπαρχία πουλιέται μὲ 20—30 χιλιάδες δραχμῆς, πῶς ὁ τάδες ἐβγήκε μὲ 10—15 χιλιάδες δραχμῆς βουλευτῆς. Θάτανε λοιπὸν δύσκολο νὰ βγοῦνε κ' ἕνα δυὸ ἀπὸ τοὺς δικούς μας, γιὰ νὰ τρίβουσε κάποτε κάποτε τὴν κασίδα τῶν Ἐθνικῶν μας πατέρων καὶ νὰ δίνουσε ἀφορμὴ στὴν περιέργεια τῶ ρωμιῶν νὰ μελετοῦνε τὸ ζήτημα ;

Προτοῦ ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ ξεκαθαρίσουμε τις πολιτικές μας ἰδέες, καὶ, καθὼς πολὺ φρόνιμα λέει ὁ κ. Θ. στὸ πολιτικὸ του γράμμα, νὰ ἔχη ὁ «Νουμάς» ἕνα πολιτικὸ πρόγραμμα καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξει.

Ἴσα ἴσα λοιπὸν γι' αὐτὸ τὸ ξεκαθάρισμα τῶν ἰδεῶν ψάχνοντάς νὰ βροῦμε στὴ γύρω μας Ἐθνικὴ ζωὴ λίγο ἀέρα καθαρό, λίγη γερὴ καὶ παληκαρία δουλειὰ δημιουργικὴ καὶ παραγωγικὴ, τίποτ' ἄλλο δὲ βρήκαμε παρὰ ΔΗΜΟΚΟΠΙΑ.

Δημοκοπία ἢ πολιτικὴ μᾶς—ποῦναι δὰ, πού νὰ μὴν ἀβασκαθῆ, τὰ 9)10 τῆς Ἐθνικῆς μας ζωῆς—, Δημοκοπία ἢ Ἐπιστήμη μας, Δημοκοπία ὁ Τύπος μας, Δημοκοπία ἢ Ἐκκλησία μας, Δημοκοπία τὸ Σχολεῖο μας.

Τί ἄλλο εἶναι ἡ φιλενάδα μας καθαρεύουσα παρὰ ἡ ρίζα μαζὶ καὶ τὸ *extrait* ὅλων αὐτῶ τῶν Δημοκοπιῶν ;

Καὶ μιὰ πού μᾶς ἐδόθηκε ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ διώξιμο τοῦ Πρίγκηπα—πού τόσο τὸ παίρνουν ἀπάνω τους οἱ Τυραννοδιωχτές μας—ἐκοιτάξαμε ν' ἀρπάξουμε ἀπὸ τὸ λακμὸ τὴν Πολιτικὴν Δημοκοπία πού, ἐμεῖς τουλάχιστο, πιστεύουμε πῶς μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ σημερινὸ χάλι μας σ' αὐτὴ τὸ χρωστοῦμε. Σ' αὐτὴ τὴ δουλειᾷ μόνο τὰ πράματα ἐπροσπαθήσαμε νὰ ζεταξοῦμε, γιὰ τὴν Ἄγγλις καὶ Συναγματολογίης καὶ Σαρίπολους καὶ Φλογαίτηδες καὶ Ἐλευτερίες. Κατὰ δυστυχίαν δὲν εἶμαστε τελειόφοιτοί στὰ Νομικά γιὰ νὰ ξέρομε. Καὶ γι' αὐτὸ πιστεύουμε νὰ μᾶς συμπαιθῶνε οἱ φίλοι μας, ἂ θέλοντας νὰ ζευγαρώσωμε τὴν «Δεδηλωμένην» μὲ τὴν παράδοσιν τῆς διοικήσεως τῶν Ἐπαρχιῶν ἀπὸ τὸ μακαρίτη Ντεληγιάννη στοὺς βουλευτὲς εἶπαμε, πῶς «ἤθελε δεδηλωμένην», καὶ ὄχι πῶς αὐτὴ δεδηλωμένη εἶναι κατεργαροφύρεση τοῦ Ντεληγιάννη, πού μοῦ φορτώνουσε οἱ Τυραννοδιωχτές. Κι' ὕστερα δὰ τὸ πῶς πρῶτος ὁ Τρικουπῆς ἐκήρυξε τὸ δόγμα, κι' ὕστερα τὸν

ἀκλούθησε κι' ὁ Ντεληγιάννης, μπορούσαμε νὰν τὸ μάθουμε κι' ἀπὸ καμιά φυλλάδα τῆς Ἀθήνας, πού τόσο φτηνὲς τις κάμανε τις ἱστορικῆς γνώσεις, πού μὲ μιὰν πεντάρα μπορεῖς ν' ἀγοράσῃς δέκα—πάνάθεμά τα—ἱστορικὰ ἀναγνώσματα.

Κ' ὕστερα εἶδαμε πῶς τὸ ψωμί καὶ τὸ τυρὶ τῆς πολιτικῆς μας δημοκοπίας εἶναι ὁ ἀντιβασιλισμὸς. Παρακολοθηθήσατε τὸν πρῶτο ἀπελπισμένο ἀπὸ τις κάλπες. Θὰ πῆ νὰ φορέσει ἕνα κόκκινο σκουφάκι, θὰ παίξει πέντ' ἔζη τοῦρμπες ἀντιβασιλικῆς, καὶ πατριωτικῆς φυσικῆς, στὸν ἀέρα καμιάς πλατείας, καὶ τοῦ χρόνου νὰ σοῦτονε μὲ ἀκαταπληκτικὴν πλειοψηφίαν. Καὶ γι' αὐτὸ ἐπαρακαλέσαμε τὸ «Νουμάς» νὰ θέσῃ τὸ ζήτημα τοῦ ἀντιβασιλισμοῦ, καὶ γιὰ τὸ εἶδαμε τί κίντυνους ἐμαγέρεψε τελευταῖα στὴν Κρήτη. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκόμη, μιὰ πού μᾶς ἐδόθηκε ἀφορμὴ, θὰ παρακαλέσουμε τὸν κ. Θ. τῶν «πολιτικῶν Γραμμάτων» νὰ μᾶς πῆ τὴ γνῶμη του σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, γιὰ τὶ πολὺ ἐπαραξενευτήκαμε [ἐταν ἐδιὰβάσαμε στὸ πολιτικὸ του Ἐυαγγέλιον, ὅπως μᾶς ἔλεγε ὁ «Νουμάς», ἀνάμεσα σὲ τόσα ἄλλα σωστά καὶ ἄγρια καὶ μερικὸς «στίχους σὲ γνωστὸ ἦχο». κ' ἐθαρέψαμε μιὰ στιγμὴ πῶς ἀκούγαμε κανένα γέρο Ντεληγιάννη νὰ ἀκατακεραυνῶν τὸ Θεοτόκη, διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ στρατοῦ εἰς τὰς χεῖρας τῆς αὐλῆς, καὶ νὰ «καυτηριάζῃ τοὺς ἐργάτας τοῦ ἀπαισίου πολέμου, τῆς μεγίστης Ἐθνικῆς μας συμφορᾶς».

Γιὰ τὸ ἐμεῖς θαροῦμε, πῶς ὁ πόλεμος εἶταν ἡ πρώτη πραγματικὴ Ἐθνικὴ μας ἐπιτυχία, ἀφοῦ μὲ τὸν ἄγριο τρανταχὸ πού ἔδωκε στὸ σαπισμένο κορμί μας, ἔγινε ἡ μεγαλύτερη ἀφορμὴ νὰ ζυπνήσουμε ἀπὸ τὸν ἀξύννητο πού μᾶς εἶχανε ποτισμένο ὁ σκολαστικισμὸς, τ' ἀπαράγραπτά μας δίκαια κι' ὁ Φιλελληνισμὸς. Κι' ἀκόμη γιὰ τὸ θαροῦμε, πῶς ἕνα μὰ μαλλιαρῶ ἢ δουλειὰ μας δὲν εἶναι νὰ βροῦμε καὶ νὰ λιθαινοῦμε τὰ καλὰ χαρακτηριστικά, πού δὲν τοῦ λείπουν τοῦ λαοῦ μας. Γιατί οὔτε ψηφίμποροι οὔτε πενταρολόγοι εἶμαστε, δόξα σοὶ ὁ Θεός. Παρὰ μὲ τὸ κυρμπκτσι νὰ χτυποῦμε ἀλύπητα κάθε του κακία, ὅπως τοῦ τὴν ἐκαλλιέργησε τὸ ἄτιμο σύστημα. Ἔτσι ἔζη πού ἐδῶ τέσσερα χρόνια πολεμᾷ ὁ «Νουμάς». Κι' ἀκόμη, πῶς γιὰ νὰ διορθωθοῦμε δὲν πρέπει νὰ βλαστημοῦμε τὴν «ἄπιστον διπλωματίαν» καὶ νὰ γυρῶσωμε, μέρα μεσημέρι μὲ τὸ φανάρι τοὺς αἰτίς πταίει. παρὰ νὰ νιώσωμε καὶ νὰ παραδεχτοῦμε τὰ χάλια μας. Νὰ τοῦ τὸ γω-

— Ναι ναι, γειά σου, Σέργκεϊτς. Τοῦτος γράφει στιχάκια. Δὲν εἶναι Πούσκιν, μὰ κάποιος τὰ κατὰφῆρει. Εἶρτε τὸ ἐπιγράμμα του γιὰ τὸ Φομίτς ;
— Ὅχι, ποίος εἶναι αὐτός ὁ κύριος ; βώθησε ὁ Ἀστακόφφ.

— Ἄ μὲ συμπάθατε. Δησημόνησα πῶς δὲν εἶσατε ἀπὸ τὸν τόπο μας ἐδῶ... εἶναι ὁ ἀστυνόμος μας, ὁ διεθυντής μας. εἶνε ἕνα ἀστεῖο ἐπιγράμμα.
Ὁ Ἰβάν Ἰλίτς θαρῶ πῶς τὸ ξέρει ἀπόξω.

— Νάτο, εἶπε ὁ Μποντριακόφφ.

« Ἐμεῖς δὲν ἐψήφισαμε τοῦ κάκου τὸ Φομίτς καὶ τιμημένος κέρδισε τὸν ψῆφο τοῦ εὐγενῆ...»

— Πρέπει νὰ σὰς εἰπῶ, διάκοψε ὁ Ἰππετόφ, ὅτι στίς ἐκλογάς δὲν ἐπῆρε παρὰ μονάχα ψήφους στὸ ἄσπρο, γιὰ τὸ αὐτὸ ἀξίζει κιάλα. Ἄ! τὸ λοιπὸν ἐακλούθησε.

« Ἐμεῖς δὲν ἐψήφισαμε τοῦ κάκου τὸ Φομίτς καὶ τιμημένος κέρδισε τὴν ψῆφο τοῦ εὐγενῆ. Ὅσον νὰ πίνη καὶ νὰ τρώῃ ὡσάν ἀφέντης ξέρει. Κι' ἀφέντης ἀστυνόμος μας δὲν πρέπει νὰ γενῆ ;»

Ὁ γέρος ξέσπασε στὰ γέλοια.— Δὲν εἶναι ἄσκημο αὐτὸ ; Κοιτάχτε· ὡσάν ἀφέντης—κι' ἀφέντης ἀστυνόμος. Ἀπὸ τότες, πιστέψτε το, καθένας ἀπὸ

μᾶς δὲν ἔλειψε ποτέ, σὺν εἰπεῖ καλημέρα στὸ Φομίτς, νὰ βάνη καὶ τὸ στερνὸ στίχο

« Κι' ἀφέντης ἀστυνόμος μας δὲν πρέπει νὰ γενῆ ;»

— Καὶ συντυχαίνετε πῶς ὁ Φομίτς θυμῶναι ; Μπὰ θεὸς φυλάξει ! Ὁλότελα. Δὲ χωρῆνε πείσματα σὲ μᾶς. Ρωτήσατε καλύτερα καὶ τὸν Μποντριακόφφ. Ὁ Μποντριακόφφ γιὰ κάθε ἕλλη ἀπόκρισιν σήκωσε τὰ μάτια του στὸ ταβάνι.

— Νὰ πειραχτεῖ κανένας γιὰ ἕνα ἀστεῖο ! Πῶς γίνεται ; Νὰ τὸν ἴδονε τὸν Μποντριακόφφ, νάτονε, τὸν παρανομάζουσε στὸν τόπο μας « Ψυχὴ τῆς τσέπης », γιὰ τὸ ὅπως εἶναι καλόβολος καὶ παραδέχεται καθετὶ πού τοῦ εἰπῶνε, μπορεῖ κανένας νὰν τότε βάλῃ στὴν τσέπη. Ἄ! λοιπὸν πιστεύετε πῶς πειραχτετε γιὰ τοῦτο ; Ποτέ ; !

Ὁ Μποντριακόφφ περιέφερον τὴ ματιὰ του πότε στὸν Ἀστακόφφ καὶ πότε στὸ γέρο.

Τὸ παρανόμι τοῦτο « Ψυχὴ τῆς τσέπης » τὰ-ριαζε περίφημα στὸ Μποντριακόφφ. Δὲν εἶχε μέσα του οὔτε ἦσκιὸ θέλησιν καὶ χαραχτήρα. Σὺν τοῦ λεγε κανένας : « Πάμε », ἐπαίρνε ἀμέσως τὸ σκουφο του. Κι' ἂν κανένας ἄλλος μπαίνοντας στὴ μέση τοῦ-λεγε : « Ἄς μείνουσε καλύτερα », ἄφινε τὸ σκουφο του. Εἶτανε μιὰ φύση ταπεινὴ μὰ θλιμμένη. Ἀπὸ

νέψουμε του λαού, πώς κανείς άλλος δὲν τοῦ φταίει παρά ἡ ἀπάτη του, πώς μόνο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του πρέπει νὰ περιμένη τὴν καλύτερη, καὶ πώς τοῦ βασιλιά ἢ μόνου του δουλειὰ εἶναι νὰ καλῆ στὴν Κυβέρνηση τὴν πλειοψηφία.

Μὴν τοῦ πῆτε τοῦ λαοῦ πὺς φταίει τόσο δὲ νὰ κι' ὁ βασιλιάς. Θὰν τ' ἀπολάρη ὅλα, καὶ θὰν τονε κηρύξει ἀπὸ τὴ μιὰ μεργιὰ τύραννο, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη θὰ τότε βλαστημῶ, πὺς κάνει ταξίδια, καὶ πὺς δὲν πρμαζεύει μετ' ἡνεργότεραν πολιτικῶν τοὺς Ἔθνογόνους.

Μὰ ἡπολυοξαχαστήκαμε καὶ βιαζόμεστε νῆρθωμε στὸ δικὸ μας τὸ ζήτημα, πὺς τόσο ἐπειραχτήκανε οἱ καλοὶ μας οἱ φίλοι.

Καὶ πρῶτα πρῶτα εἶναι χρέος μας νὰ τοὺς ἐφκαριστήσουμε ἀπὸ τὴν καρδίᾳ μας, γιατί ἐβρεθήκανε ἐπὶ τέλους Βενιζελικοὶ νὰ τὸ μολοήσουνε καὶ νὰ τὸ δημοσιεύσουνε, πὺς καὶ τὸ Θέρισσο καὶ ὅλο τὸ τελευταῖο νταβατοῦρι, ἐγένηκε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ διώξουνε τὸν Τύραννο. Γιατί ὡς τώρα καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἀποφεύγανε νὰ τὸ μολοήσουνε, κι' ἐσκιαζόντουσαν, ὅταν τοὺς τάλγε κανεῖς, γιατί αὐτοὶ «μόνον τὴν ἱεράν τῆς ἐνώσεως σημαίαν ἀνεπέτασαν».

Κι' ὕστερα τοῦσε λέμε, πὺς τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ὁ Πρίγκηπας δὲν ἐκατέβηκε στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ κάμη κράτος, ὅπως τὸ φαντάζονται οἱ φιλελεύθεροι δικολαβίλοι μας, παρά γιὰ νὰ δουλέψη, πὺς νὰ καταφέρῃ μιάν ὅρα ἀρχήτερα τὴν ἔνωση καὶ νὰ γυρίσῃ στὸ σπίτι τοῦ πατέρα του. Καὶ γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ ἐχρεϊζότανε πρῶτ' ἀπ' ὅλα πειθαρχία ἀπὸ μᾶς τοὺς Κρητικούς, καὶ γι' αὐτὸ δὲ οἱ σημερινοὶ φιλελεύθεροι, οἱ ἴδιοι, τοῦ δώκανε καὶ τὸ ἀπολυταρχικὸ Σύνταγμα.

Ἔτσι ἀκάτεχος ὅμως ἀπὸ εἴτανε, χωρὶς νὰ κατέχη τις μπαγαποντιές καὶ τὰ παλιὰ μίσητα τῶν πολιτικῶ καὶ τῶν παληκαράδω μας, ἐπίασε καὶ τοὺς ἀγκάλιασε καὶ τοὺς ἐτάξισε καὶ τοὺς ἐπεριποιήθηκε. Μ' αὐτοὶ στὸ πρόσωπό Του δὲν ἐβλέπανε παρά μόνο ἕναν καλὸ κομματάρχη μετ' ἅ τὰ δικαιώματα πὺς τοῦχανε δοσμένα. Κι' ὅσον καιρὸ τὸν εἶχε κομματάρχη τοῦ ὁ καπετῆν Ἐλευθέριος, εἴτανε καλὸς καὶ ἅγιος. Σὰν τὸ παρακάμε ὅμως, καὶ θέλησε νὰ τοῦ κάτση γιὰ τὰ καλὰ στὸ σβέρο, κι' ἔφαιε τὴ γνωστὴ κλωτσιὰ, ἀμέσως ἐγένηκε Τύραννος καὶ Τσαρίσκος.

παιδὶ δὲν ἀγάπαιε τὰ χαρτιά μὰ τοῦ ἔρεσε νὰ στέκη σιμὰ στους παῖχτες γιὰ νὰ κοιτάξῃ τὰ φερσίματά τους. Μῆσα στὸν κόσμον δὲ μπόρεγε νὰ ζεῖ καὶ ἡ μοναξιά τοῦ εἴτανε ἀβάσταχτη. Μονάχος ἔφευγε σὲ μαύρη μελαχολία, μὰ τοῦτε ἀργὰ καὶ πού. Εἶχε ἀκόμα μιὰ ἄλλη μανία. Κάθε αὐγῆ, ἀφίνοντας τὸ κρεβάτι του, μουρμούραε τὸν ἤχου μᾶς παλιᾶς γαλλικῆς ρομαντίας... «Vous classez monsieur et je pêche». Καὶ γιὰ τοῦτο τοῦ βγάλανε κι' ἄλλο παρανόμι. τὸν κράζανε στρουθὶ, κείνο τὸ στρουθὶ πὺς κελαϊδαῖ μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα, στὸ ἡλιοβᾶσμα. Τέτοιος εἴτανε ὁ Ἰβάν Μποντριακόφ. Ἡ κευθέντα ζακολούθησε λίγο ἀκόμα. Ὑστερα ὁ γέρος ρώτησε τὸ νιὸ γιὰ τὴν κατάστασιν πὺς βρισκότανε τὰ δάση του, γιὰ τις καλύτερες πὺς σκόπευε νὰ κάμη, καὶ τοῦ πρόβαλε κάπιες δικῆς του. Μὰ βλέποντας πὺς τὰ μάτια τοῦ Ἀστακόφ ἀρχίζανε νὰ γλαριάζουνε, καὶ πὺς τοῦ ἀποκρινόνταν μ' ἀργητὰ, ὁ γέρος ἐσηκώθηκε, λέγοντας πὺς δὲν ἤθελε περισσότερο νὰ τὸν ἀνησυχήσῃ, καὶ πὺς ἐλπίζει νὰ τὸν ξαναἰδεῖ τὴν ἄλλη μέρα στὸ γίόμα.—Κι' ἴσο γιὰ τὸ χωριὸ μου, δὲν ἔχετε παρά νὰ ρωτήσετε, δὲ λῆω τὸ πρῶτο παιδί, μὰ ἡ πρώτη κόττα ἢ ἡ πρώτη γυναίκα πὺς θὰ τύχῃ, θὰ σὰς δείξῃ τὸ δρόμο. Δὲν ἔχετε παρά νὰ ζη-

Κ' ὕστερα, ὅσον καιρὸ εἴχανε συμφέρο νὰ φωνάζουνε σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση, πὺς ὁ Πρίγκηπας εἴτανε κομματάρχη καὶ τοὺς ἐπολεμοῦσε ἄδικῶς καὶ ἔχι οἱ πολιτικοὶ τοὺς ἀντίπαλοι, πάει καλά. Μὰ ἐδᾶ, πὺς ἐδιώχθηκα πιά ὁ τύραννος, δὲν εἶναι ντροπὴ νῆρχουνται νὰ μᾶς τὰ κοπανοῦνε τὰ ἴδια, ἐκεῖ πὺς εἴμεν οἱ Κρητικοὶ μᾶρε μου κατέχουμε, πὺς τίποτ' ἄλλο δὲν εἴτανε παρά Ἐπαρχιακὴ μικροπολιτικὴ;

Ποτὲς μας φυσικὰ δὲν ἐπιστέψαμε πὺς ὁ κύριος Βενιζέλος εἴτανε προδότης μετ' ἡν χοντρή τῆς λέξης ἐκδοχῆ. Αὐτὸ ὅμως, θαρροῦμε, πὺς δὲ μᾶς ἐμποδίζει νὰ ρωτήξουμε τοὺς φίλους μας τυραννοδιώχτες τοῦτα δὲ:

Οἱ τοὶ μας θυμούμαστε, πὺς εὐτὺς σὰν ἐκατέβηκε, ἀρχίζανε οἱ καυγάδες μετ' ἡν Προζένους. Οἱ Προζένοι γιὰ λόγους—πὺς ἐκείνοι ἐκατέχανε—ὕστερα λίγον καιρὸ ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ του ἰστέσανε ἀνοιχτὸ πὺς ἐκείνονε καὶ στὸ ἔργο Του.

Ἔπρεπε λοιπὸ νὰ βρεθοῦνε Κρητικοὶ, πὺς νὰ πᾶνε μετ' ἡν μέρος τῶν Προζένου;

Καὶ θὰ μᾶς ἀρνηθοῦνε πὺς ὁ κ. Βενιζέλος ἐξὸν πὺς εἴτανε ἕνα μετ' ἡν Μπλάν τῆς Γαλλίας, εἶχε δώσει καὶ τὴν λίστα τῶ φίλων του βουλευτᾶδω παραφουσκωμένῃ στὰ προζενία—στὶς ἐκλογῆς τοῦ 1902 ὡς ἀντιπριγκηπικῶν, καὶ πὺς αὐτοὶ παραστήσανε στὴν Εὐρώπη τότες,—ὅπως ἐξεσκέπασε ὁ Ράλλης—πὺς ἡ ἐνωτικὴ κίνησι εἴτανε ψευτικὴ, καὶ ψευτοεργεῖες τοῦ Πρίγκηπα, καὶ πὺς ἔσπεκε ἕνα μεγάλο κόμμα πὺς δὲν ἤθελε τὴν ἐνωσι;

Κ' ὕστερα ἀπ' αὐτὰ εἶχε δικίον ὁ Πρίγκηπας νὰ τότε πολεμήσῃ;

Καὶ ὅσο καιρὸ ἐκαθότανε φρόνιμα, ἐμποροῦσε νὰ περῶν γι' ἀδικακατατρεγμένους κι' ἐθνομάρτυρας. Γιὰ δυστυχία του ὅμως τὰ τελευταῖα καμώματά του δὲ μᾶς ἀφήκανε καμιά ἀμφιβολία γιὰ τὸ πόσο δικίον εἶχε νὰ τότε πολεμῆσῃ ὁ Πρίγκηπας καὶ μᾶς ἐκάμανε μόνον νὰ λυπούμαστε πὺς δὲν τὸν ἐπολέμησε μετ' ἄλλα ὅπλα καλύτερα κι' ἀποτελεσματικώτερα, παρά ἐσύρθηκε ἀπὸ τοὺς ψηφέμπορους καὶ τὸν ἐπολέμα μετ' ἡν μέσα, πὺς ἀντὶς νὰ τὸν χαντακώσουν, φτερὰ τοῦ δίνανε.

Κι' ὅσο νὰ μᾶς καταστρώσουνε τὸν ἰσολογισμὸ τοῦ Θέρισσου μετ' ἡν 600 τοῦλάχιστον ἀνθρώπους μετ' ἡν τουρκία καὶ μεροκάματο, πὺς ἐπέρνανε ὅλοι τους, ὀχτῶ μῆνες, θὰ μᾶς ἐμποδίσουνε νὰ πιστέψουμε—ὅπως ἔχουμε λόγους νὰ πιστέψουμε—πὺς μεγάλο

πῆστε τὴν Ἰστέφκα. Τᾶλογα πᾶνε μινχα τους.

—Ἄ δὲ μ' ἐμποδίσῃ τίποτε, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀστακόφ, μετ' ἡν συνηθισμένη του ἀθβολή.

—Ὁχι, ἔ! δὲκόψε ὁ Ἰπατόφ, θὰ σὰς περμιένουμε. Καὶ ἀποχύνοντας τότε σιγαλὰ μετ' ἡν χέρι ἐβγήκε λέγοντας «Ὁχι τοιομόνες».

Ἡ ψυχὴ τῆς Τσίπης, ὁ Μποντριακόφ, χαίρετῃσε βουδᾶ, κι' ἔφυγε μετ' ἡν σύντροφό του σκοτσάβοντας στὸ κατώφλι. Καὶ σὰν ἐξέβγαλε τοὺς ἀναπάντεχους ἐπισκεφτες του ὁ Ἀστακόφ ἔπεσε καὶ κοιμήθη.

* Ὁ Βλαδίμηρος Σέγκιετς Ἀστακόφ εἴτανε ἀπὸ κείνους τοὺς ἀνθρώπους, πὺς σὰν δοκιμάσουνε μετ' ἡν φρονιμάδα τὴ δύναμιν τους σὲ δυὸ τρία ἐπαγγέλματα, ἀποφασίζουνε στερνὰ, ὅπως λῆνε, νὰ βλέπουνε τὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν πραχτικὴ τῆς μεριά, καὶ δίνουνε νὰ πληθύνουνε τὰ σοδήματά τους. Δὲν τοῦλειπε ἐξυπνάδα. Εἴτανε ἀρετὰ τοιοφούτης καὶ πολὺ σκεπτικὸς. Ἀγάπαιε καὶ τὸ διάβασμα, τὸν κόσμον, καὶ τὴ μουσική, μὰ πολὺ μετρημένα. Ἡ πρώτη του φροντίδα εἴτανε νὰ περάσῃ γιὰ ἄνθρωπος καθὼς πρέπει. Ἀπὸ κάμποσο καιρὸ βλέπει κανεῖς στὴ Ρουσία πολλοὺς νέους μετ' ἡν ἴδιο χαραχτήρα. Ὁ Ἀστακόφ

κοντοῦλι ἀπὸ τὰ πρῶτα ἐξοδα τοῦ Θέρισσου, εἶχε δώσει ὁ Ἰταλὸς Προζένος, ὁ τέταρτος ἀρχηγὸς τοῦ Θέρισσου κ. Νέγκρι;

Θ' ἀρνηθοῦνε πὺς ταχτικὰ ἐβγαῖνε τὰ μεσάνυχτα ὁ Πέτρος ὁ Μαγκούζος ὁ Γραμματεῆς τοῦ Ἰταλικοῦ Προζενίου μ' ἔλογο πὺς ἰνοίκιαζε ἀπὸ τοῦ Γιάγκου τοῦ Φρογουδάκη, κι' ἔσμιγε μετ' ἡν Βενιζέλο κάτω ἀπὸ τὸ Θέρισσο;

Θ' ἀρνηθοῦνε πὺς τὸ ὑποστηρίζανε μετ' ἡν Μακιαβελλισμὸ οἱ Ἑβρωπαῖοι: τὸ Θέρισσο, ὅστε ἂ δὲν ἔκανε τις δημοφροῦρες ἡ Κυβέρνηση, κι' ἂν δὲν εἶχε φύγῃ ὁ Πρίγκηπας, θὰ μποροῦσε νὰ βαστᾶ ἀκόμη;

Κι' ὅταν ἀκούγαμε τοὺς Καραμπινιέρηδες νὰ πίνουνε στὴν ὑγειὰ τοῦ καινούργιου Ἡγεμόνα τοῦ Μίρκου, μπροστὰ στὴ μῦτη τῶν ὑπαξιωματικῶ τῆς χωροφυλακῆς μας, δὲν εἴχαμε δικίον νὰ φοβοῦμαστε, πὺς γι' αὐτὸ καὶ μόνο εἴτανε ὁ καυγάς;

Κι' ὅταν ἐβλέπαμε Τούρκους καὶ Ὁβρέους—τοὺς ἴδιους Τούρκους καὶ Ὁβρέους τοῦ 1892-97—νὰ τὸν ὑπερασπίσουνε τόσο λυσσιασμένα τὸν Ἐθνικὸν σὰς ἀγῶνα δὲν εἴχαμε δικίον νὰ δυσπιστοῦμε πρὸς τὴν Ἐθνικὴ(;) πολιτικὴ τοῦ καπετάνιου σὰς;

Γιατὶ φόμματα εἶναι, πὺς μόνος ὁ Ἀχιμέτ μπέτης ὁ Κουντούρης ἐξόδεψε γιὰ τὴν τελευταῖα ἐκλογὴ 250 ναπολεόνια;

Φόμματα εἶναι, πὺς ὁ ἴδιος ὁ Λιγιά Κοὺν τοῦ 97 ἔστειλε Ὁβρέους μετ' ἡν παραδες στὰ χωριά, γιὰ ν' ἀγοράξῃ χωριάτες;

Καὶ τί ἄλλο ἐπεριμένανε ὅλοι αὐτοὶ παρὰ τὸ Μίρκο;

Ἡ ἀπὸ τὸ φιλελλητισμὸ τους τὸ κάνανε, ἢ γιὰ τὴν Ἐθνικὴν ἀποκαταστάσιν τοῦ τόπου—ὅπως ἔλεγεν ὁ ἀρχηγὸς σὰς σ' ἕνα του γραμμα πρὸς τοὺς Μπέηδες τοῦ Καστροῦ;

Καὶ νὰ μὴ μᾶς πῆτε πὺς τὸ Θέρισσο ἔφερε τὸ Ζαΐμη.

Ἐνας Ζαΐμης θὰν ἐρχότανε, ὅποτε κι' ἂν ἔφευγεν ὁ Πρίγκηπας χωρὶς τὴν ἐνωσι.

Μετ' ἡν διαφορὰ πὺς ἂν τὸν ἀφίνανε οἱ φιλελεύθεροι νὰ ἐργαστῇ, μποροῦσε φεύγοντας νὰ μᾶς στείλῃ ὀχι Ὑπατο Ἀρμοστή τῆς Ἑβρώπης, παρά Νομάρχην τοῦ βελῆσιου, ἰνὰ τὴν καλὰ ξημερώματα.

Κ' ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἔχουμε δικίον νὰ πιστεύουμε, πὺς μέσα στὸ λυσσιασμένο παθος του γιὰ τὸν Πρίγκηπα ἐγένηκε ὄργανον τῶν Προζένων ἀσυνειδήτο, σέροντας ἀπὸ πίσω του μπουλούκι δημογυγημένων πατριωτῶν καὶ πεινασμένων θεσιθρηῶν ὁ Ἐλευθέριος σὰς;

εἴτανε ὡς εἰκοσιεστὰ χρονῶν, μετ' ἡν μέτρον ἀνάστηκα καλοφτιασμένος. Τὰ χαραχτηριστικά του δὲν εἴτανε κι' ἄσκημα, μὰ τοὺς ἔλειπε ἡ ἐκφραση Ἡ καθαροὶ ματιὰ του δὲν ἄλλαζε ποτὲς, καὶ μόλις μπόρενε κάποτες κανεῖς νὰ ἰδῇ μέσα στὰ μάτια του κάπιν στενοχώρια. Ἐνα εὐγενικὸ χαμογέλιο δὲν ἔφαιε ποτὲς τὰ χεῖλια του. Τὰ ξανθομέταξα μαλλιά του εἴτανε προσεχτικὰ χτενισμένα· κατέχε ἑκατόσιες ψυχῆς γιὰ κατάστασιν, καὶ ἀρχίζε νὰ συλλογιέται γιὰ τὴν παντρεία. Κεῖνον πὺς πεθύμαε νὰ βρῇ εἴτανε μᾶς γυναίκα μετ' ἡν μερκαλες σκέσεις, βρίσκοντας πὺς δὲν εἶχε ὁ ἴδιος ἀρκετές. Μετ' ἡν μιὰ λέξη τοῦ ἄξιζε τὸνομα πὺς εἴτανε πολὺ τῆς μόδας στὴ Ρουσία, τοῦ Gentleman.

Τὴν ἄλλῃ μέρα μπονώρχ ὁ καλὸς μας Gentleman βάλθηκε στὶς δουλειῆς του, πρᾶμα πὺς ἔκανε, πρέπει νὰν τὸ εἰποῦμε, μετ' ἡν περισσότερη διάθεση ἀπὸ πολλοὺς νέους μας μετ' ἡν πραχτικῆς ιδέας. Ἀκουε προσεχτικὰ τὰ πικρὰ παραπονα κάθε χωριανοῦ, πρᾶμα πὺς τοὺς παρηγόρηκε λίγο οἶλους, γιατί δὲν ἔδινε δικίον σὲ κανέναν, εἰρήνευε τὰ μαλώματα πὺς γινόντανε ἀνάμετα ἀπὸ συγγενήδες καὶ σὲ ἀρφανεμένες ἀπὸ πατέρα φαμελιές, φοβερίζοντας τοῦτους καὶ παρακαλῶντας τοὺς ἄλλους. Ἐσεκέπαζε κά-

Κι' ἂν εἶπαμε πὼς μὲ τὴν ἀχαρηχτήριστη διαγωγὴ σας ἀπέναντι τὸν Πρίγκηπα ἐδώκατε τὸ δικάτωμα σὲ ψωργιαραίους δασκάλους καὶ δικολαβίλους καὶ τιποτένιους—ποῦ δὲ θὰ μᾶς ἀρνηθῆτε πὼς ἔχει καὶ τέτοιους τὸ κόμμα σας—νὰ τόνε βρίζουνε προστυχώτατα στὴ μέση τοῦ Σαντριβανιού, ἔπρεπε νὰ θαρῆτε, πὼς λέμε ἔτσι ὅλη τὴν Ἀντιπολιτεψή, πού μέσα σ' αὐτὴ καὶ φίλους σεβαστοὺς ἔχομε καὶ στενοὺς συγγενεῖς ; Κι' ἂνε σας ἐλέγαμε, πὼς ἀκόμα ὄχι μόνο τέτοιαι, παρὰ ἐξ αἰτίας σας καὶ φραγκολεβαντίνοι—ποῦ τοὺς θυμούμαστε μὲ τρύπιο παντελόνι—καὶ Τούρκοι καὶ Ὀβρέοι καὶ Χαλικοῦτες Τόνε βρίζανε, θὰ μᾶς ἐλέγατε, πὼς λέμε ἔτσι ὅλη τὴν ἀντιπολιτεψή ;

Ἡ ἔπρεπε νὰ βλέπουμε χωρὶς ἀγανάκτηση νὰ βάνη ὁ κ. Ἰ. Γ. Παπαδάκης στὰ «Ψηλὰ Λευκὰ Ὄρη» τοῦ ἐρωτηματικά μέσα σὲ παρένθεση, ἱερὸς ποῦ στὴν προκήρυξή Του, ὅταν ἔφυγε, ἔλεγε πὼς ἀγάπησε τὴν Κρήτη, καὶ πὼς ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἀποκατάστασή της ; Ποιός ; Ὁ Ἰωάννης Γ. Παπαδάκης τοῦ 1892, τοῦ Μαχμούτη καὶ τῆς «Μεσογείου» !!!

Ἡ ἔπρεπε χωρὶς ἀνατριχίλα ν' ἀκοῦμε τὸ λυσισιασμένο σας ἀμέγαν πατριώτην νὰ παραβάνη στοῦ Βάμου τὸ καθεστῶς τοῦ Πρίγκηπα μὲ τοῦ Μαχμούτη ;

*

Καὶ τοὺς εἶπαμε, πὼς μὲ τὰ κωμάτα τους κάνουνε καθένα, ποῦ θέλει νὰ δουλέψη τίμια γιὰ τὸ ψωμί τῶν παιδιῶ του—ποῦ νῆμαστε βλέπειν ὅλοι τελειόφοιτοι στὰ νομικά—νὰ σκέφτεται πὼς πρέπει νὰ τοῦ δίνῃ ἀπὸ τὸ βρωμόλακκο, ὅπως τήνε καταντήσανε οἱ φιλελεύτεροι Ἑλλαδομανεῖς τὴ δυστυχισμένη αὐτὴ γωνιά, καὶ μᾶς ἀπαντοῦνε, πὼς τοὺς φοβερίζουμε πὼς θὰ γενούμε ζένοι ὑπήκοοι, γιὰ νὰ βγάνομε τὸ ψωμί μας.

Ἄς εἶναι. Εἶπαμε τίς εὐφύιες νὰ τοὺς τίς χάρισουμε.

Θὰν εἶδανε ὅμως κι' αὐτοὶ πὼς ἀπὸ δέκα χιλιάδες κληρωτοὺς ἤρθανε μόνο τέσσερις ἡμῖς.

Τετρακόσα χρόνια Τούρκικης σκλαβιάς δὲν ἱκάμανε παρὰ μόνο τοὺς καλαμαράδες νὰ παραιτοῦνε τὴν πατρίδα τους. Πενῆντα μόνο χρόνια σκλαβιάς σὲ φιλελεύτεροι καὶ δασκαλοθεμεμένους ἰγονατίσανε τὸν ἀθάνατο Μωριά, καὶ κιντυνεῖ νὰ μὴν ἀφίσουμε παρὰ μόνο τοὺς γερόντους καὶ τίς γυναῖκες.

ποῖες κλειψιές ποῦ γίνανε ἄπὸ τὸ σταρόστα στοὺς ὑποταχτικούς του, καὶ λογάριζε νὰ τὸν πᾶψη. Μὲ μιὰ λέξη φερνότανε μὲ τέτοιον τρόπο ποῦ μένεσκε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, καὶ ποῦ οἱ χωριανοὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὴν συμμαζώση δὲν ἐμποδίστηκαν νὰ εἰποῦνε παινετικά λόγια γιὰ δαῦτον, μὴ πού δὲν εἶχανε καμωμένο τίποτα.

Μῶν τὴν ὑπόσκηση ποῦ ὄσωσε τὴν περασμένη ὁ Ἀστακόφ, εἶτανε ἀποφασισμένος νὰ γιοματίση σπίτι του, καὶ διάταξε τὴν ἄρα τὸν μάγερά του τῆς ἐξοχῆς μιὰ ἀπὸ τίς ἀρεζούμενες του σοῦπες, ὅταν, ἀληθινὰ κι' ἀπὸ αἶσθημα τῆς ψυχικῆς του εὐχαρίστησης, εἶπε ζάφνου. « Ἄν πήγαινε στοῦ γέρου πολυλογᾶ ; » λέγοντας καὶ κἀνοντας.

Μιὰν ὥρα ὕστερα ἡ λεφτοκαμωμένη του Ταράντας, ζεγμένη μὲ τέσσερα χωριάτικα ἄλογα ἔτρεχε κατὰ τὰ κατὰτοπια τῆς Ἰσατόφκας, ποῦ δὲν εἶτανε μακρύτερα ἀπὸ δώδεκα βέρστια, κι' ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο.

Στὸ ὑποστατικό τοῦ Ἰπατόφου εἶτανε δὺ μικρὰ ἀρχοντικά σπῖτια, χτισμένα τὸ ἓνα ἀντικρονὰ στ' ἄλλο, ἀπὸ τὴν μιὰ καὶ τὴν ἄλλη ὀχθη μίξ μεγάλης λίμνης ἀπὸ τρεχούμενο νερό. Μιὰ μακρὰ φραξιά φτιασμένη ἀπὸ σειρές λεῦκες μ' ἀσημένια φύ-

κοιτάχτε γύρω σας ὅσοι ἔχετε μάτια νὰ θεωρήτε.

Μοναχοὶ σας θὰ μείνετε, κακοροζικοὶ. Ἐσεῖς οἱ φιλελεύτεροι καὶ οἱ θεσπῆρες σας.

Καὶ φαίνεται πὼς γιὰ τὸ τί γίνεται σήμερὰ στὴ Ρουσία, μόνο ἀπὸ τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Ἀθηναίου Πραχτορέου παίρνομε χαμπάρι, γιὰ τὴν παραξενουόμαστε πὼς τολμοῦνε νὰ παραβάλλουνε τὴ σημερινὴ Σοσιλιαστικοαναρχικὴ κίνηση στὴ Ρουσία μὲ τὴ δική μας τυραννοδιωχτικὴ ἐπανάσταση. Γιατί κι' ἂν εἶχανε καμιὰ σύγγενεια οἱ δὺ ἐπανάστασις, πάλι δὲ θὰ περίμενε κανεὶς, καὶ μάλιστα ἀπὸ δημοτικιστάδες, νὰ δικαιολογῶνε τὰ ψηφεμπορικὰ κωμάτα τῆς Κρήτης, ποῦ σὰ μικροῦ μποντικακίου ἔχουνε βουτηγμένες στὸ σβέρκο τίς ἀνύχους τους τέσσαρεις ἀγριογάττοι, μὲ τὰ κωμάτα τῆς τεσσαροκάντουνης Ρουσίας, ποῦ κ' ὕστερα ἀπὸ τὸς φάρες ποῦ ἔφας στὴ Μαντζουρία, πάλι μὲ δισεκατομῦρια ἀγοράζονε οἱ Γάλλοι τὴν συμμαχία της, καὶ ἡ φίλια της εἶναι τὸ μεγαλύτερο κομμάτι ἀπὸ τὸ πάπλωμα τοῦ καυγᾶ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας

Καὶ δὲν ἔπρεπε ποτέ δημοτικιστάδες νὰ μᾶς ποῦνε, πὼς στὸ σημεῖο καὶ τὸ χάλι ποῦ βρίσκεται ἡ Κρήτη κι' ὁ λαὸς της ἔπρεπε νὰ γενῆ ἐπανάσταση ἐναντία ἐνοῦς ναύαρχου τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, γιὰ τὴν ἰλευθεροτυπία.

Γιὰ τίνας τύπου τὴν ἰλευθεριά, παρακαλοῦμε ;

Τοῦ τύπου ποῦ ἐδὰ 20 χρόνια ὑβρίζει, χωρὶς νῆχη διαβασμένα τὰ βιβλία του, τὸν Ψυχάρη, καὶ ποῦ ταῖζει κάθε μέρα στὸν κοσμάκη στὸ ἴδιο ἀγνώτω γουδί κοπανισμένη, καθαρεύουσα, προγονικῆς δόξης, ἀπαράγραπτα δίκαια, καὶ λογῆς κοπῆς ἀναγνώσματα ;

Ἡ τοῦ ἀλλουνοῦ, ποῦ ἡ μόνη του δουλειὰ εἶναι νὰ παρακολοθη τίς ἀξίες στὸ χρηματιστήριο τοῦ ψηφοπάζαρου ;

Καὶ δημοτικιστάδες ποτέ δὲν ἔπρεπε νὰ βγοῦνε ὑπερασπιστὲς ἀθρόω, ποῦ ἐνῶ ξέρουνε πὼς διαχειριστήκανε τὰ πρῶτα χρόνια τὴν ἐξουσία καὶ τὸν παρὰ τοῦ δημόσιου, ἱκάμανε ὕστερα ἐπανάσταση, γιὰ τὴν κλέβεται, λέει, τὸ δημόσιο χρῆμα—ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα βέβαια—καὶ τοὺς ἐκυνηγοῦσαν οἱ πολιτικοὶ τους ὀχτροί. Σὰ νὰ μὴν ἰσπαταλήσανε κ' ἐξεροκοκάλισανε κι' αὐτοὶ κι' οἱ φίλοι τους τὰ 4 ἑκατομῦρια τῶ Δυναμέων, καὶ σὰ νὰ μὴν ἐκυνηγήσανε αὐτοὶ τοὺς ὀχτροὺς τους, ὅταν ἦσανε στὰ

λα ἔκλεινε ὀλόγυρα τὴ λίμνη, καὶ κάτου στὴν ἄκρὴ τῆς φαίνονταν ἡ σουβλερὴ σκεπὴ μιανοῦ μικροῦ μύλου. Χτισμένα μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ βαμμένα μὲ τὸ ἴδιο μενεζελὶ χροῖμα τὰ δὺ σπῖτια φαίνονταν σὰ νὰ κοιτάζονταν μέσα σὲ λίμνη, κι' ἀνῆμσα ἀπὸ τὰ μικρὰ τους γιὰ ὀλοπαράθυρα, καὶ γιαιλιστερὰ. Μιὰ στρογγυλὴ ταράτσα ἔβγαλινε μπροστὰ ἀπὸ κάθε σπῖτι μ' ἀνασηκωμένη ρωμαϊκὴ μεταωπαρὰ ποῦ τὴ στηρίζανε τέσσερες λεβδὲς ξύλινες κολωνοῦλες. Ἐνας παλαιῖκος κῆπος περιέφαζε ὅλη τὴ λίμνη. Πολύχρονοι φυλοურიές ξαπλωνόντανε σὲ μακρὺς δεντροσειρές, ψηλὰ ἔλατα, σκούρες θρυές, λεβδοκώματα σφεντάμια, ἐσῆκωναν τίς κορφές τους, ἀπὸ τὸ πο σὲ τόπο. Ἄφρονες πασκάλιες κι' ἀκακίες περικλείνανε τὰ δὺ σπῖτια καὶ δὲν ἀφίνανε νὰ φανῆ τίποτα ἄλλο ἀπὸ τίς δὺ πρόσψεις, καὶ ποῦ μπροστὰ ἀπὸ δαῦτες καὶ πρὸς τὴν μεριά τῆς λίμνης ἀρχίζανε δὺ στρατὲς στρωμένες μὲ κοπανισμένο κεραμίδι. Πάπιες ἀπ' ὅλα τὰ χροῖματα, χῆνες ἄσπρες καὶ σταχτιές, κολυμπάγανε σὲ μικρὰ κωπάδια ἀπάνου στὸ καθαῖο νερὸ τῆς λίμνης, ποῦ δὲν τὸ σκέπαζε ποτέ κανένα πρᾶσινοπὸ θρόο, ἕνεκα ποῦ μύριες πηγῆς ἀναβλύζανε ἀπὸ τὰ βάθια μίξ ρεματίας καὶ πέφτανε στὴ λίμνη. Ἡ κατατοπία τῆς κατο-

πράματα, ἢ σὰ νὰ μὴν ἔλεγε ὁ πληρεξούσιός τωνε ὁ Μανωλάκης ὁ Παπαδερός, πὼς θὰν ἔπαρνε τὴν τροῦμπα τοῦ Δήμου καὶ θὰ πήγαινε νᾶπλυνε τὰ Δικαστήρια, ἔν ἐφίρνανε πλειοψηφία.

*

Σὲ πολυκοουράζω, ἀγχεπτή μου «Νουμᾶ», γιὰ νὰ σοῦ δεῖξω ὡς ποῦ φτάνει ὁ πατριωτισμός τους, καὶ γιὰ νὰ σὲ παρακαλέσω, νάχτε ὀλοι σας ἀνοιχτά τόσα δὲ τὰ μάτια σας στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴ δεχτῆτε καμιὰ μέρα ἄναυλα τὸ Ζαῖμη στὴν Αἴγινα καὶ νὰ τρίβετε τὰ μάτια σας ἀκούοντας πὼς ἐξεμπαράκρνε στὴν Κρήτη χιλιάδες Ἰγγλιζοὶ ἢ Ἰταλοὶ, γιὰ νὰ ἐπαναφέρουν τὴν τάξιν» θὰ σοῦ πῶ δὺ μονάχα παραδείγματα.

Τὴ δεῦτερη μέρα μετὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ζαῖμη, ξέρετε τί ἐφώναζε στὴ μέση τοῦ Σαντριβανιού ὁ πληρεξούσιός τους ὁ γιατρὸς—τύφλα νᾶχη ὁ Bhering—ὁ Ζερβός ;

—Φαίνεται, λέει, πὼς ὁ κύριος Ζαῖμη δὲν ἤρθε γιὰ νὰ διοικήσῃ τὴν Κρήτη, παρὰ γιὰ νὰ κάμῃ ταξιδάκι ἀναψυχῆς.

Καὶ γιατί αὐτό ; Γιατί δὲν ἐδέχτηκε τὴν παραιτήση τῆς Κυβέρνησης τοῦ Τύρανου, ποῦ εἶχε τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς Συνέλευσης.

Τὸ ἄλλο εἶναι, πὼς ὅσο μὲν εἶτανε ὁ Τύραννος στὰ Χανιά, ἀπάνω κάτω εἶχανε δικίον νᾶ φωνάζουνε, πὼς ὁ Διοικητικὸς καὶ Οἰκονομικὸς Ἐλεγχος εἶναι Ἐθνικὴ ἀνάγκη, γιὰ τὴν ἤξερναν πὼς ποτέ δὲ θὰν τόνε δεχότανε Ἐκείνος.

Σὺν ἔφυγε, ἢ κλητέρα γιὰ χαιτήρι τους, σὺν τόνε διάζανε ὅμως ; Τοὺς ἐλέγαμε : Μωρὲ φῶς μου, μωρὲ κανακρηδὲς μου, μωρὲ ἀντράκια μου ! Ἐσεῖς δὲ μᾶσε λῆτε, πὼς ἔχετε πλειοψηφία, μόνο σας τήνε πολεμοῦσε ὁ Τύραννος ; Ἐδὰ, ποῦ τὸν ἐδιώξετε τὸν Τύρρρρρανο, δὲ θὰν ἔρθετε στὰ πράματα ; Γιατί νὰ φωνάζετε πὼς εἶναι ἔθνικὴ ἀνάγκη ὁ Ἐλεγχος ; Ἡ ἀβιζέρνετε ἀπὸ τὴν τὴν κόσμω πὼς εἶστε ἀνάξιοι νὰ διοικήσετε τίμια ; Τοὺς ἐλέγαμε : Μωρὲ παιδί μου, ἀκόμα δὲν ξεχάστηκε ἡ τρομάρα τοῦ κόσμου, ποῦ πήρε τὸν καιρὸ τοῦ συνεδρίου τῆς Ἄλγεσίρας, ποῦ παρ' ὀλίγο νὰ πιαστοῦνε Γαλλία καὶ Γερμανία, γιὰ τὸ ποιός θὰν ἐδάνειζε περισσότερους παραδες στὸ Μαρόκο. Καθε μέρα διαβάζουμε πὼς ἡ Μακεδονία ἔχασθη γιὰ τὴν Τουρκία ἐξ αἰτίας τὸν Ἐλεγχω. Καθε μέρα βλέπουμε τί ντροπὴ καὶ καταφρόνια τὸν ἔχουνε τὸ μερικὸ Ἐλεγχω στὴν Ἑλλάδα. Κι' ἐσεῖς φωνάζετε πὼς θέλετε καὶ διο-

κιὰς εἶτανε τερπνὴ κι' εὐχαριστή.

Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ δὺ σπιτακία ζῶσε ὁ ἴδιος ὁ Ἰπατόφ, καὶ στ' ἄλλο ἡ γριὰ μῆνα του, μιὰ καλὰγαθὴ καὶ παραγερασμένη γυναῖκα.

Φθάνοντας στὴ φραξιά ὁ Ἀστακόφ δὲν ἤξερε κατὰ ποιὸ σπῖτι νὰ τραβήξῃ. Ἐνα παιδάκι ζυπόλυτο καθότανε ἀπάνου σὲνα κορμὶ σάπιου δεντροῦ καὶ ψάρυε μὲ τὸ καλάμι. Ὁ Ἀστακόφ τὸ ρώτησε γιὰ τὸ δρόμο.

— Μὰ σὲ ποιανοῦ πάτε, στῆς γριὰς κυρίας ; ἡ στοῦ νιοῦ ἀφέντη ; εἶπε τὸ παιδάκι χωρὶς νὰ φύγῃ τὰ μάτια του ἀπὸ τ' ἀγκίστρι του.

— Γιὰ ποῖα γριὰ κυρία, μιλᾶς ; Θέλω τὸ σπῖτι τοῦ Μιχάλη Νικολαῖτε.

— Ἄ, τὸ σπῖτι τοῦ ἀφέντη τέτες, πάρτε τὴν στρατὰ τοῦ πᾶει στὰ δεξιά καὶ τὸ παιδάκι τινάζοντας τὸ ἀρμίδι του κατὰξω, ἐτραβήξε ἀπὸ τὸ νερὸ ἓνα ἀσημένιο ψαράκι.

Ἡ Ἀστακόφ ἔφυγε τραβώντας δεξιά.

Ἡ Ἰπατόφ ἐπαίξε τὴν ντάμα μὲ τὴν ἀψυγὴ τῆς τσιπῆς ὅταν τοῦ πήγανε τὴν εἰδηση γιὰ τὸν πηγμὸ τοῦ Ἀστακόφ. Ἐσηκώθηκε γλήγορα, κ' ἔτρεξε στὴν παρακάμαρα, καὶ δίνοντας τρία φιλιὰ στὰ μάγουλα τοῦ ἐπισκέφτη του.—Μὲ βρίζετε,

κητικό; 'Αφού μάς λένε πώς δάνειο δέ μάς δίνουνε παρά μέ 'Ελεγχο, τί τό θέλουμε τό δάνειο; Για νά πάρη λίγα ναπολεόνια κάθε καταστρεμμένος νά πουλήσουμε τόν τόπο μας; Μάς λένε πώς οί Δυναμείς δέ θέλουνε τό κακό μας και πώς από καλωσύνη τους μάς δίνουνε δάνεια. Μά αν είχανε καλωσύνη για μάς, γιατί έμποδίζουνε από τά 30 τήν ένωση; Γιατί σά θέλουνε νά μάς βοηθήσουνε οικονομικά δέ σηκώνουνε τίς Caputations και τά Ταχυδρομεία τους;

Τίποτα! Ξανά και ξανά από τό βήμα τής Έθνοσυνέλευσης εκήρυξε ό άρχηγός τους, πώς ό 'Ελεγχος είναι 'Εθνική ανάγκη. Και κάθε μέρα τό παπαγαλιζουνε χωρίς νά τό δικαιολογούνε.

Και ξέρετε γιατί; Γιατί έδιώξαν τόν Τυραννο, πλειοψηφία όμως κατένε πώς δέν έχουνε ούτε θέχουνε για πολύν καιρό. Και λογαριάζουνε, πώς μέ τόν 'Ελεγχο κάτι άλλοςρότερα από τώρα θα τά περνούνε μέ τους αντίπαλους τους. Λοιπόν; Ζήτηω ό 'Ελεγχος. Δηλαδή; Για νά ζετινάξη ή όχλοκρατική δημοκοπία τόν όχλοζυγό από τό σβέρκο της δέ διατάζει νά πουλήση τήν πατρίδα της στους Προξένους για ένα πιάτο καλής διοίκησης, και δέ διατάζει γι' αυτό νά περάση τό σκηνίό στό λαμό τών παιδιών της!

Και τί νά πη κανείς για τήν πολιτική τους νηφαλιότητα, πού μέ τσιμπέ πέντε τελειοφώτων στα νομικά μάς επιδείχνουνε;

'Αντιγράφουνε έλεεινά τό 44 και τό 62, κ' ύστερα ποζάρουνε για νηφάλιοι!

Γιατί δέν είναι μόνο στα Κρητικά ή νηφαλιότη τους.

Πρέπει νά τους ακούσεις νά σοϋ λένε καμαρώνοντας, πώς μέ τό διώξιμο τού Πρίγκηπα έδώκανε στην 'Αθήνα ένα γερό μάθημα, και νά τους βλέπεις πόσο βιάζονται νά γίνη ή ένωση, για νάρθουνε νά διορθώσουν—άλλά Φατσιώτη—και τό έλεύτερο βασίλειο!

Γιατί θαρρουνε οί φιλελεύτεροι, πώς θα μπορέσουνε νά ξαναπαίξουνε ήλλη μια φορά, άβροχούς ποσίν, τό παιγνίδι του 62 και του 905.

Αί! μαύροι σκοτεινοί! 'Έχετε νά φάτε μπάλα, αν κάνετε πώς ξανατσινάτε, πού θα στρίψη ό νοϋς σας, κκεροίζικαι!

Γιατί κατά κακή σας τύχη τό γιατρικό σας τ΄όβρε ό Κατζουράκης.

Και είναι μέν έθυσίασε ό Βενιζέλος για τήν πα-

τρίδα του, δέν κατέμε. Τέ τσιφλήκια του μαθές, ή τίς δικογραφίες του;

'Εμείς ως τώρα μόνο πώς εικιντύνεψε νά μάσε κάτσει τό Μίρκο στον καρά μας κατέμε (Lucrum cessans). και πώς εδά έναμίση χρόνο εξέκαμε τόν τόπο, προΐαψεν ές 'Αδου καμιά διακοσαργιά ανθρώπου, εξημίωσε τήν πατρίδα του εκατομύρια, εξεπάτωσε καμιά εκατοστή χωροφύλακες και ύπαξιωματικούς μέ τίς φαμελιές τώνε κ.τ.λ. (Damnum Emergens).

Πώς είναι όμως αμέγας πατριώτης δέν τό αρνούμαστε.

Θαρρουνε όμως, πώς είναι και κάτι ζωντανά, πού πνίγουνε τά κοπέλια τους άφ' τήν πολλήν αγάπη. Κοπέλι τους δά δέν είναι κ' ή πατρίδα τών παλιταντηνών μας; Γι' αυτό θα παρακαλέσουμε πολύ τους φίλους μας νά εκετέφουνε τό Χριστό τους—όχι μόνο Δρέυφους παρά και Χριστό τόν έπανε τόν έστεμμένο Δημοκόπο—νά λιγοστήψη λιγάκι τήν αγάπη του και νά παραιτήση λιγάκι τά σφιχτοαγκαλιάσματα τής δόλιας πατρίδας. Και πώς είναι και λιγάκι δημοτικιστής δέ μάς κάνει και πολλή έντύπωση. Γιατί όσοι έχουνε μπή στο ζήτημα κατένε πώς λιγάκι τιμιότητα χρειάζεται, για νά μή βρίζη κανείς χωρίς νά διαβάση, κ' άμα διαβάση και δη τί πά νά πη γλωσσικό ζήτημα, είναι άδύνατο ά, έχη μια σταλιά κοινό νοϋ νά μή γενή δημοτικιστής.

Εΐτανε όμως ντροπή τους νέιο αυτοί και μορφωμένοι, ως είναι, και μόνο λίγος σεβασμός στη θύμηση τής παρηγοργιάς, πού έχουσε στην κατακυρελιασμένη 'Εθνική ψυχή του 97 ό κατεβασμός Του στο νησί μας, έπρεπε νά τους φυλάξη από τό νά ξαναμασήσουνε όσα σέ πονηρές ήμέρες εξεράσανε δημοκοπικά βρωμοστόματα, και νάρχουνα νά μάς φοβερίζουνε, πώς θα ξεσκεπάσουνε ύπονόμους πού σκεπαστήκανε.

Κι' αν μάς χτυπούνε, αυτοί οί ανεξάρτητοι, γλυψίματα αυλικών τακουινών, τους λέμε πώς χίλιες φορές τό θαρρουνε πρωτιμώτερο νά γλώφωμε τακουινά αξιωματικών του 'Ελληνικού Νευτικού, έστω και για νά διοριστούμε, παρά νά γλώφωμε τακουινά Φατσιώτιδων και Νέγκρηδων και Μαγκουζω..... Και γιατί; Νά μάς έποϋνε.

'Όσο για τόν τίτλο πού θένε πάλι, μέ πολλή μας εύχαρίστηση τους τονε χαρίζουμε, για νά τονε βράζουνε και νά πίνουνε τό ζουμί του, για νά δυναμώνουνε τή φιλελευτερία τους, μέ τήν επιφύλαξη μόνο του δικαιωμάτου μας νά τους παρατηρήσουμε για τελευταία φορά, πώς:

χω κοντά μου παρά τίς δυό μικρές μου θυγατέρες, και τή γυναικαδέρφη μου. Θα τίς ιδήτε. Μά, καημένες 'Ιβάν, δέ μου θύμιζες νά φιλέψω κάτι τό μου σαφίρη μας. Τι πιστό πιθυμάτε;

— Δέν πίνω τίποτε πριμού φάω, άποκρίθηκε ή 'Αστακόφ.

— Μπα, είπε δυνατό; 'Επειτα όπως σάς άρесе: «Μή στενοχωράς τό μουσαφίρη σου, τούτο τιμή σου κάνει». 'Επειτα τό ζέρτε πολύ καλά, έδω ζουμέ άπλά. Δέν είναι και καθόλου έρμιά, μά είναι ένα ζωμάχι μοναχικό. Δέν καθόσαστε ώστόσο; 'Ο 'Αστακόφ καθίσε κρατώντας τό καπέλλο του στα χέρια.

— Μέ συμπαθάτε νά σας ξαλαφρωσω, είπε ό 'Ιπατόφ, και πήρε τό καπέλλο του για νά τάπιώση προσεχτικά σ' ένα καθίσμα. 'Επειτα γύρισε κ' έκατσε άντίκρυ στο μουσαφίρη του, και πασκίζοντας νά του είπει κάτι εύχαριστο τόν κοιτάζε τρίβοντας τά χέρια του.— Σας άρесе τό παιγνίδι οί ντάμες;

— 'Εχω άρχή νάν μή παίζω κανένα παιγνίδι.

— 'Αλλά τότες, μά οί Ντάμες δέν είναι παιγνίδι, είναι μια διασκέδαση, ένας τρόπος εύχαριστος νά σκοτώνη κανέναν τόν καιρό του. Δέν είν' έτσι 'Ιβάν 'Ιλίτς;

Τόν Πρίγκηπα δέν τόν έδιώξαν αυτοί, και νά μην τό χαίρουνται, παρά οί Προξένιοι κάνοντάς τους άργανά τους.

Πολύ άπελπιστικό πράμα νά θωρή κανείς νέους, πού μπορέσανε νά πετάζουνε από πάνω τους τή σκουριά τής Γλωσσικής, νά καταπίνουνε τά βρωμόλογα τής πολιτικής Δημοκοπίας. Πολύ άπελπιστικό πράμα.

'Αν είναι όμως κάτι τι πού νά μάσε παρηγορά, κ' άπού πρέπει νά Τονε παρηγορά, Τόν 'Αξέχαστο, στην εξορία Του, είναι τό πώς τά μαρτύρια και τά παθήματά Του μάς εγνήθηκαν μαθήματα, τουλάχιστο σέ μια γερή πάρτη έμάς τών Κρητικώ, και πώς όταν θάν έσθη ή ώρα ή έβλογημένη, πού θα σηκωθή ό ένας νά χτυπήση κατακέφαλα και νά ξεπατώση τή Δημοκοπία, σ' ούλιές της τίς φανέρωσες, άλλά πρό πάντω στην Πολιτική, δέκα χιλιάδες τουλάχιστο Κρητικοί, Δημοφρουροί και Δημοκοποπνίχτες, θα βρεθύνε στο πλάι του, έτοιμοι νά πνίζουνε στο αίμα τους τό 'Ατιμώτατο 'Εθνικό σαράκι.

'Αθήνα τίς 28 του 'Οχτώβρη 1906.

ΓΙΑΝΝΗΣ Θ. ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΗΣ

Η ΛΑ·Ι·ΚΗ ΧΗΜΙΑ

Μέ τους άφορισμούς («Λόξα» κλπ.) του φίλου διευθυντή τής έφημερίδας ή «'Ακρόπολις» βέβαια δέν ξεκαθαρίζονται αυτά τά ζητήματα.

Πρέπει νά μάς είπητε σεις οί αντίθετοι αν τους έπιστημονικούς όρους (και τά παράγωγα), πού έδημιούργησαν οί ξένοι από τήν αρχαία 'Ελληνική, πρέπει νά τους αντικαταστήσωμε μέ άλλους νέους φιαστούς ή ακατάληπτους (άφου είναι άγνωστοι ως τώρα) ή αν πρέπει νά τους μεταχειρίζομαστε όπως ένε διέ νά ένοούμε περί τίνος πρόκειται και νά ύπαρχη παγκόσμιος συνενόησης.

'Επειτα από τά 78 στοιχεία για πολύ όλίγα έχει όνομασίες ό λαός, δηλ. για καμμιά δεκαριά:

- 1. 'Ασήμι ('Αργυρος).
- 2. Διάργυρος ή φευγάτο ('Υδραργυρος).
- 3. Ζίγκος ('Ψευδαργυρος).
- 4. Θεϊαφι ('Θείον).
- 5. Καλαί ('Κασσίτερος).
- 6. Κάρβουνο ('Ανθραξ).
- 7. Μάλαμα ή Χρυσοφι ('Χρυσός).
- 8. Μολύδι ('Μόλυβδος).
- 9. Μπακίρι ή Χάλκωμα ('Χαλκός).
- 10. Πλατίνα ('Δευκόχρυσος).
- 11. Σίδερο ('Σίδηρος).

'Αλλ' άς ένε, άς μείνουμε εις αυτά και άς ιδούμε αν μπορουν και πώς νά σχηματισθουν οί όνομασίες για τά παράγωγά τους.

Παίρνω για παραδειγμα τό Μολύδι και τίς ένό-

— Ναι... οί Ντάμες... δέν είναι τίποτα...

— Τό σκακι είναι άλλο πράμα, ξακολούθησε ό 'Ιπατόφ. Μά νά πού γυρίζουνε οί δεσποινίδες μας, είπε, και σώπασε, ρίχνοντας μια ματιά κατά τήν τζαμόπορτα.

'Ο 'Αστακόφ γυρίζοντας είδε δυό κοπέλες καμιά δωδεκαριά χρονών, ντυμένες μέ τριανταφυλλιά φορέματα και μέ μεγκλα ψάθινα καπέλλα, πού άνεβαίνανε τή σκλα. Μια ήλλη κοπέλα ως είκοσι χρονώνε πάνω κάτω, ψηλή και κλοκαμωμένη τίς άκολούθαε λίγα βήματα πίσωθε. Και οί τρεις μπήκανε στην κάμαρα. Οί δυό μικρές χαίρετήσανε βαθεά.

(άκολουθεί)

είπε, μέ τό πιστό μου σύντροφο τόν 'Ιβάν 'Ιλίτς πού για νά λέμε τήν αλήθεια, είναι καταμαγεμένος από τήν καλοσύνη σας. 'Ο Μποντριακόφ έκαρφωσε τά μάτια του σέ μια γωνιά τής κάμαρας, πράμα πού έκανε πάντα σά μιλούσανε για δαύτον.— Εΐχε τήν καλωσύνη νά μείνη μαζί μου τόν καιρό πού οί δεσποινίδες πήγανε νά περπατήσουνε λιγάκι στον κήπο. Βένια, τρέξε νά τίς βρείς, και πές τους πώς έχουμε βίζιτες. Και πώς βρίσκετε τή φύση έδω και τήν τοποθεσία μας; 'Ο Κεμβουρτίνης έκαμε στίχους σέ τιμή τους. 'Αρχίζουνε:

α' 'Ιπατόφκα, αγαπημένο μου καταφύγιον

Και οί άλλοι στίχοι είναι όμορφοι μά δέν τους θυμάμαι. Τό περιόλι είναι αρκετά μεγάλο για τά μέσα μας. Και τούτα τά δυό στίγια, πού μιιάζουνε τόσο, χτιστήκανε από δυό αδέρφια, τόν πατέρα μου Νικόλα και τό θεό μου Σέργιο. Εΐτανε δυό αγαπημένοι φίλοι πού δέ βρίσκονται. Εΐτανε ό Δάμωνα και ό... πώς λεγότανε ό άλλος;

— Πιθίος... ψιθύρισε ό Μοντριακόφ.

— Είναι τούτο τόνόμά του; είπε ό γέρος; τέλος τό ίδιο κάνει. Πρέπει νά μάθουτε πώς είμαι χήρος. Έχασα τή μακαρίτισσα. Τά μεγάλα μου παιδιά άνατραφήκανε στα βασιλικά σχολεία. Δέν έ-

σεις του από τη χημεία του Ρόσκω που εξέδωσα άλλοτε στην ελληνική.

Table with 3 columns: Τύποι, Κοινολόγιο, Λαϊκό λογίο. Lists various chemical compounds like Ρ6, Ρ6Ο, Ρ6(ΟΗ)2, Ρ6Ο2, Ρ62Ο4, Ρ6(ΝΟ3)2, Ρ6СО2, Ρ6СО3, Ρ6(ΟΗ)2, Ρ6(C2H3O2)2, Ρ6SO4, Ρ6Сl2, Ρ6J2, Ρ6S.

Και για ν' άφίσω όλα τ'άλλα έρωτώ μόνον πώς θά ονομάσετε τα έξής τρία, δια τ'ά όποια υπάρχουν λαϊκά όνομασία εις τ'ά σώματα από τ'ά όποια παράγονται:

- 1) Τόν νιτρικόν Μόλυβδον;
2) Τόν θεικόν Μόλυβδον;
3) Τόν οξεικόν Μόλυβδον;

Ο πρώτος είναι άλάτι του νιτρικού οξέος, το όποϊον ο λαός ονομάζει άκουα φόρτε, ο δεύτερος άλάτι του θεικού οξέος, το όποϊον ο λαός καλεί σπίργο του βιτριολίου και ο τρίτος άλάτι του οξεικού οξέος το όποϊον ο λαός ονομάζει σπίργο ή σπιριάδα του ξειδιού.

Ο. Α. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ

Στήν κατάρα ποΰβηαια
Γιάτ' έσένα! αίώνια
Σ' είδα δίχως χρώματα.

Μήτε στήν άσπρόμαλλη
Κεφαλή σ' αντίκρουσα.
Μήτε στήν ξανθόμαλλη.

Μόνο στό άνασήκωμα
Πού σά χαιτη φαίνεται
Και τό λέν αντίρρηση,

Μόνο στόν άσύχηστο
Τών αίωνων μάτυρα
Όπου αντίρρη κίλεσαν,

Σ' είδα και σέ γνώρισα
Σκοτεινή μά κι' όμορφη
Και μέ δίχως χρώματα.

ΣΤΕΦ. ΔΙΑΜΑΝΤΕΝΙΟΣ

PIERRE LOTI

ΣΚΥΛΟΙ ΚΑΙ ΓΑΤΕΣ

Μιά γάτα κάθεται αντίκρυ μου, άπάνω στο γραφείο μου, και μέ κοιτάζει. Μέσα σ' εκείνο το κεφαλάκι μέ τή σκοτεινή σκέψη φαίνεται σάν νά έγινε αυτή τή στιγμή κάποιο φώς άσυνείθιστο.

Ένώσω έκουγε τριγύρω μου τό σύρτα-φίρτα τών ύπηρετών είχε καθίσει άδιάφορη κάτω άπ' τόν καναπέ, γιατί μόνος έγω έχω τήν άδεια νά άγγίζω τήν άσπιλη γούνα της. Άλλά μόλις έννοιωσε πού έμεινα μόνος, ήρθε και καθησε εκεί, άκριβώς αντίκρυ μου, όπου πήρε άμέσως μια έκφραση συλλογισμένη από κείνες πού βλέπουμε συχνά στα σκεφτικά, στα αινιγματικά αυτά ζώα. Τα μάτια της, καρφωμένα άπάνω μου, είναι όρθάνοιχτα, τεντωμένα από κάποια έσωτερική έργασία πού προσπαθεί κάτι νά καταλάβη, πού θέλει κάτι νά ρωτήσει. «Ποιάς είσαι τέλος πάντων έσύ, πού σου έμπιστεύομαι τή

υπαρξή μου; Τι αξίζεις άραγε; Τι σκέφτεσαι και τί κάνεις σ' αυτόν τόν κόσμο;»

Γιά μας πού αγαπούμε τόν κόσμο, πού μας είναι για πάντα άδύνατο νά τόν καταλάβουμε, τί άπροσδόκητα πράγματα, τί τρομερά έσως, πού θά βλέπαμε, άν μπορούσαμε νά παράσουμε άπ' αυτά τ'ά παράξενα παράθυρα και νά προχωρήσουμε μέσα στο έγνωστο του μικρού εκείνου έγκεφάλου πού βρίσκεται από πίσω! «Ω, άν μπορούσαμε και μια στιγμή μόνο νά σκεφτούμε, όπως σκέφτεται, και ύστερα νά θυμηθούμε, έσως θά βλέπαμε άξια τήν τελειωτική λύση, τρομαχτική δίχως άλλο, τών αίωνων προβλημάτων. Βρίσκονται άραγε πολύ μακριά από μας τ'ά φιλικά αυτά ζώα, είναι άραγε πολύ κατώτερά μας, ή μήπως τρομερά μας μοιάζουν; Το σκοτάδι πού κρύβει άπ' τό νού τους τήν αίτία και τόν σκοπό τών ύπαρξεων είναι άραγε πολύ παχύτερο άπ' τό δικό μας; Χαμένος κόπος! Ποτέ κανένας μας δέ θά μπορέσει νά ξεδιαλύσει τό πικραμικό μέσα σ' αυτά τ'ά χαδιάρικα κεφαλάκια, πού τ'ά ζυμώνουμε κάθε μέρα μέσα στα χέρια μας.

Τώρα θά κοιμηθής, θά παρκοδοθής στα όνειρά της. Θα πάρη θέση όσο μπορεί πιο κοντά μου, άφου πρώτα άπλώσει δυό τρεις φορές τό πόδι και μέ κοιτάξει, ζητώντας τήν άδεια νά κατέβη στα γόνατά μου. Ύστερα θά ξεπλωθής, και άπαλά άπαλά θά άκούμπηση τό κεφάλι της άπάνω στο μπράτσο μου, σάν νά λή: «Άν δέ μέ δέχεται όλη, θά δεχτής τουλάχιστο ένα μέρος μου. Τόσο λίγο δέν πιστεύω νά σ' ένοχλήη».

Τί μυστήριο ή αγάπη πού μας δείχνουν τ'ά ζώα! Δέν προδίνει κάτι ύψηλό, κάτι άνώτερο μέσα στην έγνωστη ψυχή τους; Πόσο τόν καταλαβαίνω τό Μωαμεθ, πού όταν έκουσε τήν ψαλμωδία του μουεζίνη νά τόν προσκαλή στην προσευχή, έκοψε μέ τό φαλλίδι τήν έκηρη του μπουρνούζιου του, για νά μ'ην άνησυχήσει τήν γάτα πού κοιμότανε άπάνω.

Σ. Σ.

Η Κοινή Γνώμη

Φίλε «Νουμά»,

Φαίνεται πώς οι Άλεξαντρινοί, όχι μόνο στα «έθνικά» ζητήματα έχουν ιδιαίτερο τρόπο ενεργείας από τους Άθηναίους, μά και στα φιλολογικά τό γούστο τους, και ή αντίληψή τους, είναι όλως διόλοι διάφορη από τ'ά Άθηναϊκά:

Προχτές βράδυ ό ένωμένος Έλλην. θέατος, έκανε έναρξη μέ τήν έθνική ίδιαντροπική τών κ. κ. Πολύβιος και Στζ. Και ό κόσμος διψασμένος από θέατρο, και παραρουσικόμενος από Άθηναϊκή κριτική, έτρεξε τό πρώτο βράδυ πατείς με πατώσε και τό θέατρο παραγιομωσε. Άπ' αυτό πήραν θάρρος, οι ήνωμένοι, κι' όνειροπολώντες «έπί 57 έσπέρας διαπρέφαντα και εισπράξαν:» άλλα-Άθηναϊα. καταπίστηκαν νά τό ξαναδώσουν και τήν έπαθαν Κιότικη Γιατί τό δεύτερο βράδυ τό θέατρο ε'ταν κυρνολεκτικό άδειο, και δέ θυμούμαι νά είδα τόση άνυπαρξία μήτε σ' Άθηναϊκό θέατρο. Κι' έτσι οι Άλεξαντρινοί σ' έσωκλείουν ένα άκόμη μάθημα κοντά σέ τόσα άλλα, δείχνοντας γούστο τεχνικό πολύ λεπτότερο άπ' τό Άθηναϊκό, και σκέψες πολιτικές σοβαρότερες, άφου αί κόψιες οηγορικές δέν τους ένθουσιάζουν, και μήτε ζητωκραύγασαν, μήτε χειροκρότησαν τ'ά ρητορικά τερτίπια του κ. Πολύβιου.

Σου γράφω σέτο τό γεγονός, και σ' άφίνω νά ξεδιαλύεις πλατύτερα τ'ά συμπεράσματα.

Άλεξάνδρεια 20. 10. 906.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ.

Ο,ΤΙ ΕΒΛΕΠΕ

— Το δραματικό παραμύθι του Τζακόζα «Μιά παρτίδα σκάκι» πού παίχτηκε, μεταφρασμένο άριστοτεχνικά από τό Νίκο Παριώτη, τήν παρασμένη Κυριακή στο Δημ. Θέατρο, θάν τό τυπώσουμε άλάκικο στο φύλλο τής άλλης Κυριακής.

— Άμα μάθεύτηκε πια πώς ο Ράδος είναι ο κουνός του τέταρτου αντιτορπιλικού μας, τής «Ναυκρατοΐδας», κάποιος άκούστηκε λέγοντας: «Άκόμη δέν τ'ά φτιάχτηκε και νά πού αυτός ο θναφόρος μας βουλιάζει τό ένα».

— Άν παραγγεθεί και πέμτο αντιτορπιλικό, κουνός του πρέπει νά ναι ο Βάλης. Ύστερ' από τό Ράδο, φυσικά έρχεται ή σειρά του Βάλη.

— Άπό τ'ά νόστιμα στρατιωτικά άνέκδοτα πού μας έφερε ο Βέης από τήν Κέρκυρα, είναι κι αυτός ένας λόγιος του τόν έπαιρνε για τό Νέη κι έτσι δέν τ'ά κατάφερνε καλά στα γυμνάσια του φάναζε:

— «Άμ' έχουμε δικιο κ' οι φημερίδες πού σέ πήρανε στο χέρι και σέ κοροϊδεύουν κάθε μέρα!»

— Έχει κι άλλα νόστιμα άνέκδοτα ο Βέης και θά μας τάραδίσει όλα καμιά μέρα.

— Καλοί κ' οι δυό μήνες πού θά κάνει στή φυλακή ο Φαρδούλης. Θάν του δούσει έτσι καιρός νά μελετήσει πιά άνετα τό δημοκοπικό ζήτημα πού τόσο επίτηδες άνοιξε.

— Άμ' οι τρομεροί ρήτορες Γιολιτάσης και Γιάνναρος; Ο Γιάνναρος μάλιστα πού μελέτησε τό έργατικό ζήτημα και στο Μιλάνο! Είναι νά μη βλαγεί κανείς τήν ώρα πού ο Φαρδούλης αποφάσισε νά πνίξει πρόσωπο έθνομάρτυρα

ΦΟΝΟΥΖΑΡΗ

Άπό Πέμπτη σέ Πέμπτη.

Υπουργός Έσωτερικών ο Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Άθήνα 2, Έπαρχίς 8.

Λαθωμοί. Άθήνα 6, Περσίας 7, Έπαρχίς 4.

Κλεμιές. Άθήνα 3, Περσίας 2.

Άπαγωγές. Έπαρχίς 1.

Ο ΦΟΝΟΥΓΡΑΦΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Στφ. Σόρα. Θεουκιδίδης δημοσιεύτηκε έσως τόρα στους άκόλουθους αριθμούς του Νουμά: 136, 138, 153, 154, 156, 157, 170, 174, 178, 194, 198, 203, 207 και 218. Ά θέλεις σου τ'ά στέλνουμε ή τιμή τους είναι είκοσι λεφτά τό φύλλο.—κ. Α. Φρ. Το καινούριο ρομάντζο του κ. Ψυχάρη θά δημοσιευτεί βιβλικά, μά άκόμη δέ μας ήρθανε τ'ά χειρόγραφα για νά έξερουμε και πότε θ'άρχινήσει τό τυπωμα του.—κ. Άλ. Μαρ. στήν Τραπεζούντα θά σου στέλνουμε τ'ά βιβλία και τ'ά φύλλα πού ζητάς.—κ. Ν. Ζαχ. στή Λόντρα. Σ' εύχαριστούμε για τόν καινούριο συντρομητή. Τα φύλλα, από τήν 1 Οχτώβρη, πού τ'ά στέλνουμε.—κ. Κ. Πολ. στο Μάντιστερ Λαθαμε τίς συντρομές τών κ. κ. Β. και Ν. και σ' εύχαριστούμε.—κ. Ι. Φωτ. στήν Τυφλίδα. Σ'άς γράφουμε. Τ'ά φύλλα θά σ'άς σταλθούν όλα από τήν 1 του Γενάρη 1906.—κ. Σ. Ρίγ. Λάβαμε τό ποιήμα και θά δημοσιευτεί. Σ' εύχαριστούμε για τούς δυό καινούριους συντρομητάδες.

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τό ένα, κ' ένα ρρ. χρ. για τό έξωτερικό, πουλιούντα στα γραφεία μας και στο Βιβλιοπωλείο Σακέτου όδός Σταδίου, αντίκρ' στή Βουλή) τάκόλουθα βιβλία:

Του Ψυχάρη «Όνειρα του Γιαννίρη» (σελ. 268).

Του Πάλλη «Ήλιος και φεγγάρι» (σελ. 120)

Του Φωτιάδη Το «Γλωσσικό ζήτημα και ή εκπαιδευτική μας αναγέννηση» (σελ. 405).

Του Έφταλιώτη «Ίστορία τής Ρωμοσύνης» σελ 320) και «Μαζώχτρα, Βρουκόλακας κλπ.» (σελ. 269).